

CRONICA

SĂPTĂMÎNAL POLITIC-SOCIAL-CULTURAL • ANUL IV • Nr. 19 (170) • SÎMBĂTĂ 10 V 1969 • 12 PAGINI 1 LEU

REVOLUȚIA TEHNICĂ ȘI UMANITATEA

Astăzi nu mai e o noutate faptul că transformările sociale se repercutează în mod direct asupra structurii și stilului personalității. Influența tehnicii asupra personalității se va înțelege mai ușor prin comparația între societatea agrară, rurală, din trecut, și cea industrială, urbană, de azi. Dacă este vorba de ultimile două faze de dezvoltare a societății, se poate spune că unele societăți se află încă în faza predominant agricolă, iar altele sînt în cea mai mare măsură industriale.

Așezarea, stabilitatea societății agrare leagă pe om de pămînt, de ritmul naturii fizice. Agricultorul trăiește într-o lume cu caracter eminent static, într-o ambianță cosmică. Filozofia lui Lucian Blaga, noțiunea de „spațiu mioritic” al românului este prin excelență imaginea conștiinței țăraniului român. Diferențierea individuală în lumea satului este minimă; acolo domină conformismul, tradiția, presiunea externă și colectivă; producția este reglată mai ales de nevoia producătorului.

Nașterea și dezvoltarea vieții urbane, legată de înflorirea industrială și comercială, ale cărei începuturi coincid cu epoca Renașterii, descătușează în mare măsură pe individ de presiunea imediată, concretă și rigidă a colectivității, favorizînd inițiativa, inovația, creativitatea. Se vorbește de „febra tehnică”. Se poate da ca exemplu un Leonardo da Vinci, primul „inginer universal”.

Industrializarea înseamnă raționalizare a producției, naștere de întreprinderi industriale cu caracterele lor pozitive și negative: separația proprietarului mijloacelor de producție de muncitor, a producătorului de consumator, randamentul și profitul, ca mobil și regulator al producției. Multiplicarea profesiunilor, care ating astăzi numărul de 25.000, reprezintă o diferențiere nu numai de abilități și de moduri de pregătire profesională, ci și de deosebiri de statut social, cu repercusiuni asupra profilului psihologic al fiecărui individ încadrat într-o anumită profesiune. Diversificarea profesională este un proces paralel și corelat cu acel de diferențiere a personalității umane, cu sporirea inițiativei, originalității și afirmării de sine, de creștere a răspunderii, a capacității de anticipare și planificare a muncii. Personalitatea noastră devine atît de profesională încît cu mare probabilitate putem pune un diagnostic al personalității cuiva cunoscînd numai profesiunea acestuia.

Procesul de personalizare este mult mai acut în societatea industrială. De la planuri familiale și de grup mic pe termen scurt se trece la elaborarea de

planuri vaste, colective pe termen lung, planuri integrate în vastul plan general pe națiune. Randamentul producției tehnice actuale impune o anvergură, un orizont și o rază de acțiune cu totul deosebită pe plan psihologic, temporal și spațial. Raza de acțiune trece astăzi granițele naționale, tinzînd să treacă și de cele ale umanității, devenind cosmică, iar anticiparea și prevederea trec cu mult de granița temporală a ultimelor două milenii.

Este interesant de notat că și critica literară relevă faptul că literatura citadină a societăților încă tinere sub raport industrial este și ea rudimentară, deficitară sub raportul bogăției și variației de tipuri psihologice. Pentru a putea descrie viața orașului, însă, se cere, după părerea unor critici literari, să te fi născut citadin și, chiar mai mult decît atît, să ai în urma ta 2-3 generații de orășeni!

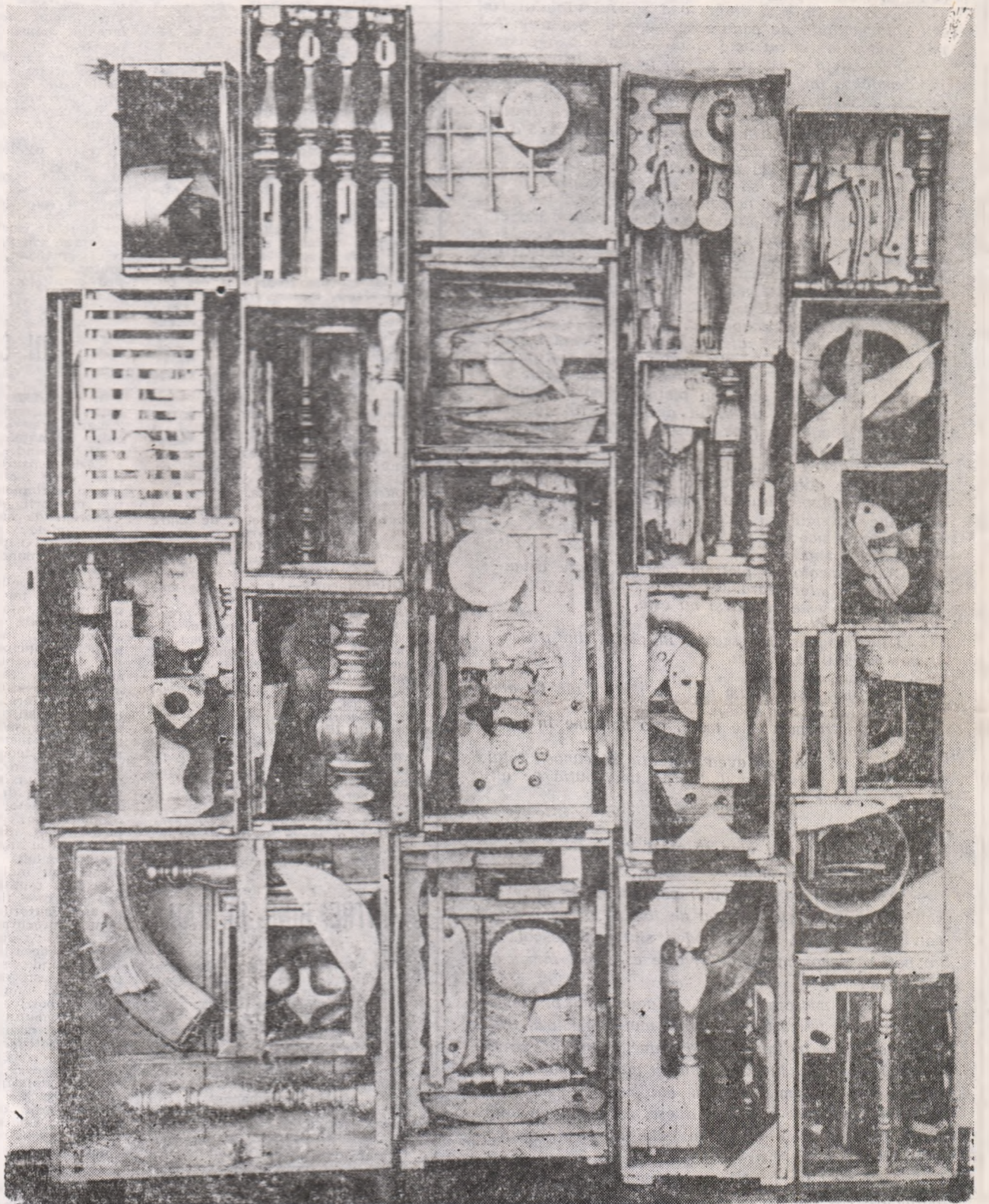
Nu poate fi neglijat și un alt aspect al transformării omului, condiționat de noul ritm al vieții urbane, industriale: rapiditatea ritmului, viteza care se impune omului, atît în acțiunile lui, cît și în asimilarea și prelucrarea informației. Vorbim astăzi de „explozia informației” și căutăm mijloace de a ne adapta la noul ritm al acestei lumi noi, tehnice, creată de om. De aici se nasc și dificultăți de adaptare a omului de tip agrar la noile condiții urbane, industriale. Procesul de calificare a muncitorului venit de la țară este numai un aspect al restructurării adînci a personalității acestuia; schimbările în stilul personalității sînt mult mai încete decît în ordinea vestimentelor în formarea automatismelor legate de exercitarea profesiunii.

Epoca pe care o trăim o denumim cu mîndrie „faza tehnico-științifică”. Totuși, personalități proeminente, de talia lui Sir Julian Huxley afirmă, cu toată convingerea și autoritatea lor științifică și morală că „dacă lăsăm așa să meargă lucrurile, atunci, în 1999 – anul în care majoritatea populației pămîntului va fi încă în viață – umanitatea va fi în plin dezastru” („Science et synthèse”, N.R.F., Gallimard, 1967). Care sînt cauzele „aberațiilor” la care se referă eminentul savant și motivele care-l fac să vorbească de grava „criză” a societății de azi?

Noua revoluție tehnico-științifică, a societății contemporane în domeniul transformării naturii, a omului și a semnificației poziției umane în cosmos, amenință – după părerea savantului citat – organizarea noastră psiho-socială cu dezorganiza-

V. Pavelcu

(Continuare în pag. 10)

Sculptură de LOUISE NEVELSON

LEAC

Frumusețea mă-nchide-mprejur
Ca o rană și o simt în mine
Stele sclipesc, departe, în azur,
Inserează-n singe, curg în vine.
Sînt un lac adînc și sînt o pleoapă,
și cu el țin visul ca pe-o apă
Ca s-o beau cînd dorul arde, umilit...

TĂCERE

Hélène Vacaresco

N-atinge-n seara asta clavirul plin de lună,
nici harfa peste care o salcie-a prelins
din umbra-i grea de aur; nici poarta
în adîns
șesută în argint peste-un ceardac ce-adună
ușure joc de astru și umbra-i laolaltă.
Dar seamă ia la locul rămas fără lumină
și unde chipul Său – o inimă-n ruină –
se-mbată de-ntunerice și-n noaptea mea
tresaltă.

Tu trecător te-ndreaptă spre umbra lui
în floare,

pe lăvicer te-așează în colțul scund.
– Voi crede
că tot ce-mi fu aproape și azi nu se mai
vede
acolo-i, ca să aflu durerea-mi de mî
doare.

CERAMICA

Pasăre de smalt, atît de vie
în jocul tău cu moarte întrerupt,
pe blidul vechi, cu margini de vecie,
cu crengi deasupra, cerul dedesubt,
cum prinsă-n zbor, cu zborul laolaltă
stai și frămînji cu ciocu-ncondeiat
nuferi de fier și fierea de pe baltă
simt cum te roade zborul tău sculptat,
simt cum te zbați în impietrirea scumpă
și smaltul vrei să-l rapi, blidul să-l spargi,
asemeni inimei avîntul să-ți irumpă
și să te pierzi spre zări mereu, mereu mai
largi,
acolo unde zăgazul lunei în lumini
s-ascunde
Pasăre moartă, inima mea – unde?

Mihai Steriade

A încerca să discutăm despre profilul economistului ca și despre rolul său în seamă, de fapt, a-l caracteriza așa cum ne apare el în prezent, dar mai cu seamă a-i prefigura conținutul muncii și al activității lui. Ce este economistul în prezent, cum este el privit de către cei din jur? Este el un adevărat strateg al întreprinderii unde lucrează, participă el la rezolvarea problemelor majore impuse de dinamica economiei noastre, respectiv de ritmul impetuos de dezvoltare? Din păcate, nu în toate compartimentele rolul economistului a fost reconsiderat, deși semnalul s-a dat. Pentru mulți, economistul (și prin economist înțelegem pe cel care a urmat o facultate de profil) a rămas un oarecare funcționar, înconjurat numai de instrucțiuni, decizii, hotărâri și regulamente. De multe ori la acest om nu se face apel decât în probleme strict contabilești, în principal pentru a găsi justificări ale unor decizii luate pripit și care au afectat rezultatele financiare ale întreprinderii.

Viața confirmă însă cu prisosință că acolo unde economistul își limitează activitatea la cerințele curente și concrete pe care le are de rezolvat, nu se poate vorbi de o adevărată eficiență a muncii sale.

Intr-o amplă anchetă, ziarista franceză Françoise Giroud a prezentat nu de mult în săptămânalul „L'Express” câteva tendințe în gândirea și atitudinea față de viață a tinerilor francezi între 15 și 29 de ani. La una din întrebări „Cine poate contribui cel mai mult la progresul omenirii?” „răspunsurile s-au referit la oamenii de știință, la profesori și educatori, la oamenii politici ș.a., însă 26 la sută din cei anchetați au indicat și economistii.

Și din această scurtă întrebare cititorii își pot da seama de scopul anchetei noastre: care este aportul economistilor din întreprinderile productive, din cercetarea economică, din instituțiile de învățământ superior la rezolvarea celor mai stringente cerințe de optimizare a întregii activități economice?

Prof. dr. docent Dumitru Rusu: „Aici, la Iași, științele economice, ca de altfel în toate domeniile științei și culturii, au avut reprezentanți străluciți: Șușu și Ghica, M. Kogălniceanu, Ion Ionescu de la Brad, Xenopol au pătruns semnificația legăturii dintre politic și economic, dintre prefacerile sociale și năzuința spre neafirmare economică. Trebuie de reținut că, încă din 1859, domnitorul Al. Ioan Cuza spunea că „starea de azi a României și viitorul ei cer numai decât o facultate de știință economică și administrativă”. Dar să revenim la prezent. După părerea mea, tendințele de „literaturizare” în științele economice sînt în regres, acestea fiind handicapate de cibernetica economică, programarea lineară și nelineară, conducerea și administrarea științifică a economiei, sociologia, psihologia industrială, calculul mecanografic și informatica economică. Economistul, ca om de cultură al epocii noastre, creează teoria în tiparele realității fiind seama de cuceririle spirituale mondiale.

Rep.: Unii conducători de întreprinderi ne-au format justificări prin penuria de economiști ce se manifestă în prezent...

Prof. dr. docent Dumitru Rusu: Pondere absolută de diploma universitare aparținând științelor economico-sociale la noi în țară este de circa 8,5 la sută față de alte țări unde această este de 28,2 la sută (S.U.A.), 27,3 la

sută (Italia), 28,3 la sută (Japonia), 17,8 la sută (Franța), 15 la sută (Cehoslovacia), 16 la sută (Polonia) etc. Intr-adevăr, rezultă că numărul cadrelor cu pregătire economică superioară este mai redus, ceea ce impune folosirea acestora la întregul lor potențial”.

Discuția cu prof. dr. docent Dumitru Rusu a fost pentru noi o invitație de a pătrunde pe „ogorul economic moldovean”.

La Filiala Iași a Academiei R.S.R., cercetarea economică prinde contururi tot mai evidente. Petre Jica, șeful sectorului economic ne declară: „După părerea mea, economistul trebuie să fie un specialist care să minuiască cu pricepere tehnica economică contemporană a elaborării și aplicării în practică a studiilor de eficiență economică. Se poate vorbi astăzi de o oarecare deplasare a sarcinilor economiștilor către ceea ce se numește determinarea eficienței optime a oricărei decizii economice”.

Rep.: „Ce presupune, după părerea dv., luarea unei decizii economice?”

P. Jica: „Progresul economic impune fundamentarea oricărei decizii nu pe una sau două variante de soluții, ci pe analiza unui ansamblu din care să reiasă soluția optimă din punct de vedere economic. Cred că optimul economic trebuie să fie cuvântul de ordine al economistului modern”.

Se pare totuși, că, aici, la Academie, se înclină cu predilecție spre studiile de istorie a gândirii economice și în mai mică măsură spre cercetarea aplicativă. Poate că accentul ar trebui să cadă tocmai pe armonia deplină între aceste două largi arii de activitate.

De ce partea aceasta din anchetă este lipsită de dialog?

Facultatea de studii economice din Iași a scos până în prezent două promoții de absolvenți. În curînd, va pleca și a treia, promoție spre sectoarele de activitate practică. Dar prezența pe „ogorul economic” a absolvenților acestei facultăți este numai o fațetă a unei laborioase activități. Spunem aceasta deoarece atributul didactic trebuie să i se alăture necondiționat cel științific. Nu poți călăuzi tinerele generații în cunoașterea complexului peisaj științific contemporan fără a te ridica tu însuși, ca pedagog, la condiția unui veritabil creator științific. Însemnătatea deosebită a investigației științifice universitare a fost precizată de secretarul general al partidului nostru tov. Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la conferința națională a cadrelor didactice arînd că este imperios necesară prezența activă a fiecărui cadru didactic în sfera de activitate științifică. Or, catedra economică universitară ieșeană în sfera cercetării științifice are încă o prezență timidă. Din discuțiile purtate aici cu cadrele didactice am reținut doar idei, intenții și mai puțin rezultate concrete și substanțiale în acest domeniu. Iată partea noastră de anchetă care este văduvită de dialog. Cu atât mai mult această parte aridă din anchetă pledează în favoarea imperativului ca fiecare catedră din învățămîntul superior economic să-și valorifice mai bine și mai repede condiția sa de veritabil laborator de creație pe cîmpul cercetării științifice, pentru a-și aduce contribuția în investigarea și soluționarea celor mai importante probleme ale economiei naționale.

ANCHETA CRONICII

ECONOMISTUL - UN STRATEG?

Ceea ce te impune: consumul de materie cenușie

Înainte ca întrebarea noastră de bază „Este economistul un strateg al întreprinderii?” să fie lansată pe coordonatele platformei industriale a Iașului, am fost curioși să aflăm de la Direcția județeană de statistică numărul economiștilor din județul Iași. O curiozitate nesatisfăcută! O întrebare considerată aici foarte interesantă, dar fără răspuns!

Dacă, în primul rînd, nu știm cîți economiști avem și unde sînt, oare cum mai putem vorbi de o utilizare rațională a acestor specialiști? Ne-am mirat că lipsește această informare statistică, dar am rămas de-a dreptul uluiți aflînd că, la acest organ de sinteză statistică lucrează doar un singur absolvent al facultății cu profil statistic!!

Cu cîți economiști am stat de vorbă? 35 din întreprinderi industriale, 28 din organizații comerciale și 15 din diferite instituții, suficienți pentru a găsi răspuns la întrebarea anchetei noastre. Prof. dr. docent Dumitru Rusu ne spunea că „Exigența față de competența economică a cadrelor trebuie să fie cel puțin egală cu aceea manifestată față de competența tehnică”. O elocventă confirmare a acestei necesități am constatat-o, pe viu, la mai multe întreprinderi. Ne oprim la cunoscuta fabrică de ulei „Unirea”, unde armonia potențialului uman economic și cel tehnic se materializează într-o sporită eficiență a activității: producții suplimentare cu cheltuieli cît mai reduse, acumulări bănești de milioane de lei peste plan, onorarea ireproșabilă a partenerilor externi și interni. Sînt fenomene economice complexe la a căror investigație economiștii au avut și au un cuvînt greu de spus.

Economist Vasile Vrabie, director adjunct, Fabrica de Ulei „Unirea”: „Condiția sine qua non, este ca economistul să știe că este economist!”.

Rep.: „Ce înțelegeți prin aceasta?”

V. V.: „Înțeleg că economistul trebuie să pozeze o solidă pregătire teoretică, să-și cunoască cu exactitate matematică sarcinile și să-și asume răspunderile ce derivă din acestea. Să nu uităm că, uneori, făcîndu-se abstracție de aceste imperative, economiștii au tendința să fuoșă de sarcini, să caute acel „post căldut” care nu le dă bătaie de cap. Si nu-i de mirare că, în asemenea cazuri, efortul lor fiind aproape nul, sînt considerați, neglijați, evitați, ocoliți și deci finuți la periferie!”

Rep.: „Dar cum poate reuși un economist să se impună?”

V. V.: „Sintetic vorbind, prin consumul intens și permanent de inteligență, de materie cenușie, acest bun de care dispunem toți, dar la care nu apelăm totuși. Un exemplu edificator: la noi orice modificare a sarcinilor programate inițial este analizată în profunzime de economiștii pentru a prevedea și a atenționa organul de decizie asupra consecințelor economice, iată deci rolul de strateg al economistului! Dar aceasta nu este posibil decât în condițiile cînd economistul este și un perfect cunoscător al procesului tehnologic și al parametrilor instalațiilor fabricii!”

Milioane de lei inecate și... salvate!

Cum se poate ineca un milion de lei? Dintr-un condei! Cum poate fi salvat un milion? Tot dintr-un condei! Bineînțeles că primul condei a fost condus numai de mină, fără cap, iar al doilea cu concursul amîndorura. Nu știm cit de distrat a fost economistul de la I.M.A. Vlădeni, Constantin Marinescu, cînd pur și simplu nu a reușit să vadă la întocmirea planului financiar pe 1969 că pierderile planificate (of! această anomalie economică anacronică care tot mai persistă pe ici pe colo!) puteau fi mai mici cu exact 3.116.000 de lei! Sau cît de „fumurii” îi erau ochelarii economistului șef Aurel Rimbu de la I. M. A. Ciortești de n-a văzut că poate degreva bugetul statului cu 672.000 de lei? Aceste sume ar fi putut rămîne înecate în fluviul neglijenței (or al nepriceperii?) dacă nu interveneau „Salvamarii” pe care i-am găsit la Direcția teritorială de control și revizie Iași.

Economist Alecu Breahnă, directorul Direcției teritoriale de control și revizie: „Iată doar două exemple cînd economiștii se subapreciază! Sistem aici 27 de economiști care, în ultimă analiză, nu facem altceva decît ceea ce ar trebui să facă colegii noștri din întreprinderi. Acțiunile noastre de mare amploare inițiate numai în anul 1968 au salvat, reducîndu-le în circuitul economic, zeci și zeci de milioane de lei!”

Am parcurs cu interes multe pagini cu concluzii ale unor analize economice efectuate. Circa 24 de milioane de lei acumulări bănești mobilizate la bugetul statului ca urmare a descoperirii de noi rezerve la reducerea prețului, de cost și posibilități de sporire a producției; aproape opt milioane de lei valută economisită printr-o utilizare mai rațională a

fondurilor destinate importurilor de materii prime, materiale și utilaje; peste 10 milioane de lei bunuri materiale imobilizate au fost readuse în circuitul economic.

„Sînt cazuri — continuă tov. A. Breahnă — cînd aceste situații nu se datoresc în exclusivitate economiștilor, dar ei aveau totuși obligația să fie seismograful care să prevină pericolul. Mă întreb de ce ne dăm de lucru unii alțora: unii cu inecatul, iar alții cu salvatul!”.

Economist Teodor Onofrei — director adjunct la aceeași direcție: „Poate că și aceasta este o explicație a faptului că uneori economiștii sînt priviți cu neîncredere. Consider că economistul trebuie să se ocupe de analiza economică, care presupune studiul rezultatelor, descoperirea factorilor generatori și de aici previziunea pentru viitor. Or, în multe întreprinderi munca economiștilor se rezumă la înregistrări, evidente, dări de seamă, într-un cuvînt scriptorio sterilă. Nu neq necesitatea acestora, însă să nu uităm că pentru așa ceva avem și cadre economice cu studii medii!”

Conf. univ. dr. A. Tătaru, șeful catedrei de finanțe-credit la Facultatea de studii economice Iași: „Este firesc să intervină „salvamarii” de care ați vorbit, alții timp cît unii economiștii nu sesizează întotdeauna conexiunile „sistemului nervos” al relațiilor financiare din întreprinderi, nu contribuie prin deciziile pe care le iau la prevenirea unor astfel de situații. Economistul trebuie să observe cauzele fondurilor imobilizate în debitori — fonduri „evadate” care nu mai îndeplinesc funcția stabilită inițial, cît și creditorii prin care se atrag fonduri cu care maschează deficiențele unității!”.

Economistul — bun la toate?

Banca Națională. Ora 11, oră de vîrf pentru ridicarea banilor de casierii întreprinderilor. La ghișee speciale — mîini care foilează bancnote. Se numără milioane.

Rep.: „Cine sînteți dv. care numărați acești bani?”

L. C.: „Sînt economist la Uzina de fibre sintetice”.

Rep.: „Economistă sau casieră?”

L. C.: „Am spus, economistă!”

Rep.: „Pentru asta ați urmat o facultate?”

L. C.??

Nu este o singură surpriză de acest gen. Mulți economiști, cu care statul a cheltuit în medie peste 50 de mii de lei pentru a le da o calificare superioară, își irosesc timpul și se „uzează moral” fie însoțind casierul și chiar ajutîndu-l la numărătoare, fie că „gîdîlă” timp de 3 ore niște hîrtii (Fabrica de antibiotice, Trustul de construcții, D.R.T.A., I.C.I.L. ș.a.), fie că sînt pe rolul de copisti automați ai unor cifre dintr-o hîrtie în alta, (U.F.S., organizații comerciale ș.a.), fie că se ocupă cu totul de alte probleme decît cele pentru care au fost pregătiți. Mai mult, activitatea de concepție este în unele cazuri un drept neglijat.

Tatiana Munteanu, economistă la serviciul plan-material, Trustul de construcții Iași: „Mă ocup de foarte multe probleme. Sînt foarte aglomerată. Sînt conștientă că fac unele lucrări inutile care se nasc moarte...”

Conf. univ. dr. Mihai Todola, șeful catedrei de economie politică, de la Universitatea „Al. I. Cuza”: „Nu rămîn surprins de ceea ce ancheta efectuată de dv. vrea să scoată la lumină. Economistul, prin excelență, este un expert. De multe ori însă îi lipsește climatul necesar pen-

tru a putea gândi. Pen-trucă, în primul rînd, economistul trebuie să gîndească, să se ancoreze în realitate, să caute soluții, un ansamblu de soluții (nu una sau două!). Dar intervine un CE: manifestarea plenară a acestui expert nu va fi niciodată posibilă dacă nu va fi ascultat de factorii de decizie!”

Conf. univ. C. Nicolicioiu, decanul Facultății de studii economice, „Unii absolvenți ai facultății noastre nu sînt puși în situația de a-și afirma posibilitățile, de a-și valorifica intens cunoștințele căpătate pe băncile facultății. Absolventa Alexandrina Cohl, cu media 10 la examenul de stat, la scurt timp după repatrierea sa la fostul Trust regional Gos-tat Iași a fost nevoită să plece, nefiindu-i create condiții optime de pătrundere în tainele complexelor fenomene economice ale agriculturii. Azi lucrează în... comerț!”

Rep.: „Iată că se poate face agricultură și la O.C.L.!”

Lector univ. Remus Mandache, de la catedra de economie agrară, Facultatea de studii economice: „Din nefericire, nu-i singurul caz. Majoritatea conducătorilor de întreprinderi cărora li se repartizează economiști cu studii superioare preferă să mențină „oamenii lor” chiar dacă nu au pregătire. Se încearcă uneori să-i convingă pe proaspeții absolvenți că sînt „incapabili” să stea alături de cei cu vechime!”

Conf. univ. dr. A. Tătaru: „Dar chiar atunci cînd rămîn, intervine și un alt pericol: diluarea muncii lui pe aria vastă a activității întreprinderii, diluare care duce implicit la minimalizarea specializării sale și la lipsa de eficiență în muncă”.

Asistent univ. Mihai Tărcă, de la catedra de statistică a Facultății de studii economice: „Am ascultat cu atenție discuția. Constat că în preocupările economiștilor metodele moderne de calcul și analiză economică sînt sporadice. Economistii se opresc deobicei acolo unde ar trebui de fapt să înceapă analiza profundă a fenomenelor economice”.

Iată deci că investiția statului în potențialul uman nu-și confirmă eficiența dată de eficiența scontată. Mașini și utilaje în care se investesc cam aceleași sume „trăiesc” și sînt exploitate în medie 20 de ani, pe cînd omul, specialistul, expertul, nu numai că are o „vîrstă” dublă, dar este într-o continuă perfecționare. Deci aceste investiții să nu stea imobilizate.

Asimilări diletante și diletanți asimilați

Deobicei, la serviciul de desfacere al întreprinderii economiștii sînt la ei acasă. De aceea te aștepti să discuți cu un adevărat strateg în prospectarea pieții interne și externe. Numai că, la Uzina de fibre sintetice din Iași, tocmai aici, la serviciul desfacere, lipsește economiștii! Mai precis: fizic nu lipsesc; lipsește ca pregătire. După 14 ani ca anchetator penal, actualul șef de serviciu (A. D.) a fost asimilat și este considerat economist!

Rep.: „După atîția ani ca jurist, cum vi se pare munca de economist?”

A. D.: „Încerc să mă adaptez...”

Adaptare? Mai degrabă poate o altoire forțată! Astfel de improvizații am înțeles aproape în fiecare întreprindere, unde oameni

(Urmare în pag. a 11-a)

Traian Crăescu
Eugeniu Zidăriță

CURIER

In luna aprilie, a avut loc pe scena Teatrului Național German din Weimar premiera spectacolului cu piesa Ecaterinei Oproiu, „Nu sînt Turnul Eiffel”, în regia Soranei Coroamă și scenografia Hristofeniei Cazacu. În fotografie — protagoniștii spectacolului: Wolf Dietrich-Voigt și Sylvia Kuziemski.

JUBILEUL UNUI ACTOR

Încă un actor din generația matură a Teatrului Național din Iași, Nicolae Venias, a fost sărbătorit la împlinirea celor 45 de ani de activitate artistică. De o modestie și de o impresionantă căldură sufletească, actorul al cărui glas cu sonoritate gravă, interiorizată, răsună de atîta ani pe scena glorioasă a Iașului, s-a prezentat publicului în rolul lui Ipingescu din „O noapte furtunoasă”, alături de St. Ciobotărașu, artist al popoului, în rolul lui Jupin Dumitracu.

Arta interpretativă a lui Nicolae Venias se caracterizează printr-o adîncă sinceritate, printr-o disponibilitate afectivă, capabilă să antreneze cele mai autentice fibre. Nu putem enumera aici creațiile acestui actor care și-a iubit profesunea cu entuziasmul unui fanatic desprinz de orice implicății de conjunctură sau ambiție. Vom aminti totuși de valentele sale dramatice și de cele comice, în creații remarcabile care niciodată nu s-au bizuit pe artificii exterioare, ci pe autenticitate, pe transpunerea în datele și funcționalitatea rolului. De la Bieglor din „Stane de piatră” de Südermann la călugărul Nicodim din „Viața-Vodă” de Davilla și de la Ipingescu la bătrînul Miller din „Intrigă și iubire” de Schiller, probitatea artistică și căldura trăirii personajelor s-a impus într-o gamă largă de roluri, cu aceeași simplitate, cu aceeași pasiune. Aducîndu-i actorului omagiul nostru am vrea să-l urăm noi succese în profesia pe care, noi care-l cunoaștem, le credem cu toată fermitatea nu numai posibile ci și necesare acțiunii de restructurare a echipei Teatrului Național după criteriul diverselor genuri și tipuri cit mai expresive de protagoniști.

FORMAȚII IEȘENE LA CLUJ

Prezenta la Cluj, în cadrul festivalului „Primăvara studențească”, a celor două formații ale Conservatorului de muzică „George Enescu” din Iași — ansamblul vocal de muzică veche „Animosi” dirijat de Sabin Pautză și ansamblul instrumental „Muzica viva” dirijat de Vicente Tușcă (solistă Maria-Jana Stoia) — a constituit, pe lângă o noutate în această ediție a festivalului studențesc, și revelația unui nivel artistic ridicat pe care școala de muzică ieșeană îl face cunoscut publicului și muzicienilor clujeni.

Primul concert al corului de cameră a adus un reperu mai puțin cunoscut, dar cu atît mai valoros: „Quand ritrovo” de C. Festa, „Piangete valli...” de I. Caimo, S.

„Animosi” este incontestabil un ansamblu valoros, o formație care aduce o pronunțată notă de originalitate. Ni s-a părut deosebit efectul schimbării culorilor vocale în diferite fragmente ale pieselor, legate de diversitatea conținutului. Recunoaștem în această notă, precum și în alte momente valoroase ale interpretării, școala superioară de dirijat a lui Sabin Pautză, elev al renumitului dirijor și profesor D. D. Botez. Sabin Pautză a știut să exploateze resursele sensibile ale ansamblului, conducîndu-le spre structuri sonore de o efervescentă poezie. Caracteristic pentru formația corală ieșeană este, credem, faptul că îmbină expresia cuvintului cu fluiditatea liniei melodice, obținînd efecte sonore deosebite.

Cel de al doilea ansamblu ieșean „Muzica viva” a prezentat patru piese din repertoriul modern: „Muzica de cameră” (A. Paccagnini), „Pierrot lunaire” (A. Schönberg), „Inscrispție” (V. Spätărelu) și „Octandre” (E. Varèse). Am reținut în special piesa lui Schönberg și „Inscrispția” compozitoului ieșean V. Spătărelu.

EMILIU DRAGEA

CAMERA EXPERIMENTALĂ

Sugestivă prin însuși titlul ei, acțiunea clasei de canto a anilor I și II de la Conservatorul „Gh. Dimă” din Cluj, reprezintă o încercare reușită a studenților de a-și însuși, cu ajutorul prozei dramatice, stimulii graiului și mișcărilor cu o pronunțată tentă modernă. Aceasta prin intermediul dramei satirice în două acte „Proteu” de Paul Claudel (ilustrația muzicală Dan Voiculescu).

Camera experimentală „Gong 49” reprezintă în fapt o mini-sală de spectacole.

„Proteu” este un spectacol complex. Textul (traducerea Andrei Boldur), muzica (scenografia, mișcarea și întregul ansamblu de mijloace de expresie, puse în lumină prin intermediul acestora, reprezintă un tot omogen structurat. Am amintit în acest sens doar tehnica electro-acustică într-un miraj sonor a muzicii care plasticizează cu un deosebit efect umorul calamburesc al lui Claudel. Pe aceeași linie, decorul și costumația (pictor scenograf G. Codrea) izvorite tot din sevoarea textului, dau o notă originală întregului spectacol. Credem că regișorul Ilie Bălea a depășit în acest caz simpla exercițiu a mestesugului actoricesc, dînd un spectacol de înaltă calitate.

Dintre interpreți, pe primul plan s-au situat Mariana Niculescu (Nimfa Fir de Trestie) și N. Simulescu (Meneleu). Prima mai ales, un real talent vocal și actoricesc, a realizat o interpretare cu totul deosebită.

O mențiune specială pentru muzica lui Dan Voiculescu, care, prin intermediul pianului preparat, a elementelor de muzică concretă, dar chiar și în arietele „satirice” ale solistilor a realizat efecte de o interesantă plasticitate sonoră.

În piesa „Ceteata” a studentului Aurel Brumă sînt de semnalat virtuțile poetice, vînd caracterul efervescent, proptic căutărilor creatoare. Textul care stă la baza unei ingenioase alegorii scenice își propune abordarea problematicii generale a condiției umane, în date inculcate unor tablouri ale epocii de afirmare a spiritului înnoitor al renașterii, opus închisărilor scolastice. Elocventă, în acest sens, mai ales partea a doua a spectacolului, care, față de prima, aduce un plus de dinamism și mai ales de pregnantă în definirea sensurilor unei acțiuni cu funcții colocoale. Replicile alternează motive fundamentale ale temei, cuvîntul avînd de preferință încărcătură metaforică. O anume ambiguitate poate fi detectată în șocanta interferență de planuri, alocațiunea istorică rezultînd practic din intervenții sincrone ale unor personaje din antichitate, ev mediu, renaștere etc. Modalitatea utilizată duce inevitabil la o oarecare încălcare mesajului, desprins cu dificultate din nolanul de situații perinate prin fața spectatorului. Este o carentă alimentată tot de autor, de astă dată în ipostaza de regizor. Oricum, Aurel Brumă a dat, cu prilejul premierei acestei piese, un examen de atestare a unui autentic talent, a cărui evoluție — în special, pe plan literar — se anunță promițătoare.

PROLEGOMENE LA O SOCIOLOGIE A TEATRULUI (II)

O altă direcție în care ar trebui să se îndrepte studiile de sociologia teatrului în România privește publicul de teatru. Mai cu seamă aici sînt necesare anchetele și sondajele de opinii care ar trebui făcute în mod sistematic și extinse la un număr cit mai mare de subiecți. S-ar cîștiga astfel material de informație, s-ar contura, în legătură cu publicul, o sociografie a teatrului pe baza căreia s-ar ridica concluzii cu valoare de generalitate, cu stringență științifică. Am avea astfel, într-un viitor pe care l-am dorit cit mai apropiat, un soi de tablou sinoptic, o configurație generală asupra publicului nostru de teatru. Constatările generale, păcătînd prin aproximație și lipsă de claritate, afirmațiile cu iz retoric ar fi înlocuite cu constatări precise, cu date statistice care, talmăcite, dacă nu ne vor conduce la reguli matematice, vor fi, în schimb, foarte elocvente. Necesitatea unor astfel de investigații, spornice și de durată, apare cu atît mai acută, cu cit publicul constituie o entitate pe cit de aproximativă, pe atît de fluctuantă. Unul este, bunăoară, publicul din București, o raș mare și cu o veche tradiție teatrală, altul e publicul, să zicem, din Birlad sau Reșița. Unul e publicul care vine să se amuze, să zicem, la o piesă poliștă a lui Robert Thomas, altul e publicul care receptează, cu incitare și înțelegere artistică mesajul Troienelor lui Euripide. Oricare ar fi însă acest public, el trebuie prospectat în mod continuu, nu numai pentru a i se cunoaște, ci și pentru a i se forma gusturile și preferințele.

Problema publicului de teatru are, nețagăduit, contingențe mai mult decît evidente cu aspecte practice, cu planul financiar, cu gestiunea unui teatru. În concurență cu cinematograful și televiziunea, teatrul trebuie să lupte — și în viitor, poate, această concurență se va accentua — nu numai ca să-și păstreze publicul actual, ci și ca să-și formeze continuu un public al său. Un public care, cred, va fi atras în măsură din ce în ce mai mică de teatru ca factor de divertisment (acesta îi va fi oferit de cinematograful în măsură mai corespunzătoare și de televiziune în condiții mai comode), și în măsură din ce în ce mai mare de ineditul, noul în gîndire și în concepție pe care îl va aduce un spectacol de teatru; teatrul experimental, teatrul studio, sînt tocmai astfel de modalități de formare a unui public mai avizat și mai entuziast. Formarea unui astfel de public „ideal” trebuie să devină una din preocupările de căpetenie ale conducătorilor de teatru din țara noastră. Acest public credincios, „ideal”, s-ar apropia astfel de ceea ce înțelege prin publicul de teatru cunoscutul dramaturg american Arthur Miller: „...o comunitate în care fiecare membru poartă în sine ceea ce crede el că este spaima și speranța sa sau o preocupare personală care îl izolează de restul umanității” (Apud Jean Duvignaud Op. cit., p. 3). Oricum ar sta însă lucrurile, este evident că problema rentabilității unui spectacol nu este și nu poate fi dintre cele care să lase indiferenți pe oamenii de teatru. Firește că chestiunea unei așa-numite piețe a teatrului se pune în alți termeni în Occident, unde majoritatea teatrelor sînt întreprinderi cu scopuri comerciale, lucrative, și altminteri în țara noastră, unde teatrele sînt subvenționate de stat. Aceasta nu înseamnă însă, nicidecum, transformarea teatrului într-o instituție bugetară parazită, dar nu înseamnă.

și mai puțin, profilarea lui pe tiparele unei întreprinderi comerciale. Ceea ce se cere teatrului este ca el să-și îndeplinească, înțit, funcția sa cultural-educativă, dar îndeplinirea acestei funcții nu se poate face nici prin ignorarea și, cu atît mai puțin, prin voita desconsiderare a gustului publicului. Iată, deci, argumente mai mult decît satisfăcătoare, argumente care pledează pentru o cunoaștere adîncită, temeinică și continuă a publicului de teatru; adică, în fond, pentru dezvoltarea cercetărilor de sociologie a teatrului.

În sfîrșit, la capătul acestor prea sumare și succinte prolegomene la o sociologie a teatrului românesc, cîteva cuvinte trebuie spuse despre rolul criticii teatrale. Nu întotdeauna simpatizată, nu odată tăgăduindu-i-se, cu temel sau fără, competența, critica de teatru, critica dramatică, mai bine spus, rămîne principala verigă între teatru și opinia publică, opinie pe care, întotdeauna, cu mai mult sau mai puțin teme, criticii o reprezintă. Astfel, critica dramatică, pe lângă importanța ei primordială (istoricește vorbind) de judecător estetic, își cîștigă, în teatrul contemporan, un rol nou care ne interesează, cu osebire, din punct de vedere sociologic. Critica dramatică devine o mijlocitoare între teatru și public, ea informează publicul despre calitățile unui spectacol și, astfel, îl influențează, adeseori într-o hotărîtoare măsură, în decizia sa de a frecventa sau nu sălile de spectacol. Această misiune de mijlocitor între teatru și public conferă criticii dramatice o evidentă responsabilitate, în componența căreia intră, cu o pondere egală, competența estetică și probitatea profesională. În sfîrșit, și acesta este, poate, rolul de căpetenie al criticii dramatice, ea trebuie să fie vestitoarea și sprijinitora entuziastă a noului în spectacolul de teatru, noutate care, la rîndul ei, e o reflectare o transformărilor sociale. În acest sens, critica dramatică este „conștiința unui epoci” (Diebold, apud Jean Duvignaud, Op. cit. p. 514), rolul ei ca factor social accentuîndu-se tocmai prin capacitatea de a sesiza noul în spectacolul de teatru și de a evidenția paralelismul între noutatea piesei și spectacolului de teatru și evoluția vieții sociale.

Iată deci schița, cu aproximația și lacunele pe care le presupune orice rezumat, un program vast de cercetări pentru o sociologie românească a teatrului. Ne-am străduit să-l dovedim nu numai utilitatea ci, ceva mai mult, necesitatea. Se pune însă întrebarea firească: cui îi revine sarcina să întreprindă astfel de cercetări de amploare și durată. Răspunsul nu e ușor de dat, dacă ne imaginăm cercetarea ca presupunînd compartimentări rigide. Fără îndoială însă că alături de cercetarea sociografică, atît de utilă și de necesară în industrie, anchetele sociale și monografiile întreprinse de catedrele de științe sociale, trebuie să se îndrepte și spre cercetări de sociologia culturii și, în mod firesc, spre sociologia teatrului.

Oamenii de teatru, în genere, cercetătorii și teatrologii, cadrele didactice ale IATC-ului pot aduce, în materie de sociologia teatrului, o contribuție care va fi cu atît mai prețioasă cu cit s-a lăsat, vreme îndelungată, așteptată.

Traian Liviu Birăescu

RITMUL, RITUALUL ȘI VIRTUȚILE DANSULUI

Încă de la Pitagora celie universul apare ca: „o simfonie de valuri și de ritmuri”. Ritmul, acest fenomen al fenomenelor, ce a luat înțit dintr-un principiu inițial și unic, menține viața printr-o succesiune de timpi tari și slabi, de pozitiv și negativ: ziua și noaptea, marea, pulsațiile cardiace etc. Grație ritmului descoperim în noi imaginea a tot ce ne inconjoară, iar pentru a intra în contact cu mediul exterior, vom căuta să-l exprimăm într-un fel. Dar e deajuns o bucurie mare, o durere profundă, sau orice emoție puternică, pentru a provoca alterarea ritmului și atunci faptul ne silește la actul manifest. În ce fel? Printr-un gest sau printr-o exclamație, ori printr-un gest însoțit de exclamație. Astie că ritmul există în noi dar și în afara noastră, puțînd să ne crezede și să ne modifice stările sufletești, chiar pînă la extazuri paroxistice. „Nici un fapt nu este mai familiar fiziologului decît caracterul ritmic al unui mare număr de gesturi fiziologice”, — spunea Bolton. Atunci cînd Nietzsche simțea că nu poate crede într-un zeu care nu dansează, el înțelega prin „dans” însuși ritmul, viața. Și Nietzsche credea în Dionysos, acest zeu delirant, „Mainomatos Dionysos” sau „zeu nebun”, cum îl numește elementul W. F. Otto, fiindcă el stimula viața și fecundăția, devenind cel mai popular dintre zeii mitologiei eline. Menadele, preotesele care-i oficiau cultul, se aflau toată vremea într-o transă, înslavate parcă de marea acestui zeu care le strecura în sînge morbul irezistibil al dansului, eliberîndu-le totodată și spiritualmente sau, așa cum

susținea Geranet și A. Boulanger: „...el făcînd să cadă barierele eului, îl scundă pe om în natură, îl face să comunice cu viața animală și vegetală”.

Trăirea extazului produs de jubația dansului poate fi bogată în consecințe, acționînd în primul rînd asupra personalității și a raporturilor sale cu universul, asupra echilibrului interior, procurat mulțumirea dansului, adică echilibrului exterior. Dansul și cîntecul ritmic devin rit cu scopul de a alunga omului orarea de singurătate și teama ireductibilă de moarte, ducînd pînă la euforia colectivă — nu desigur în inprejurările civilizației — cînd poate naște sentimentul fiericirii ori liniștea extazului. La Yogi există o mișcare respiratorie ritmicizată prin care se cade într-un gol numit de ei „comuniune cu universul”, fapt, pesemne constat și de psihologul loost Meerloo cînd afirma că: „omul poate să-și piardă propriul eu grație unui ritm epuizant, ajungînd în cele din urmă să se confunde cu pulsațiile întregului univers”. Ritmul este elementul de care s-au prevalat și religiile prin expresia sa cea mai obiectivă, dansul. La mai toate popoarele există reminiscențe ale ceremoniilor religioase cu caracter coregrafic, așa cum în toate religiile lumii, sau aproape în toate, se observă lesne supraestimarea efectelor decorative care concurează la realizarea stării de sentiment a credincioșilor. Laolaltă cu riturile magice din care provine, dansul religios constituie un astfel de efect cu urme pînă în zilele noastre. În volumul său „Balele antice și moderne”, Menestrier menționează cum

că și astăzi în unele biserici oficierea sărbătorilor de Paște conține într-însa rudimente ale ceremoniilor dansante: canonicii înîndu-se de mînd cu copiii din cer și întonînd imnuri de bucurie, caligrafiază mișcări ușor exaltate — bineînțeles temperate de atmosfera pioasă a momentului. În Spania și Portugalia se mai execută încă dansuri solemne dedicate citorva sînți, iar în Franța jumătății secolului trecut, se mai puteau vedea încă preoții și poporul din episcopia Limoge, dansînd circular în jurul sîntului Leonard. Nu mai departe decît la noi, cîteva oficii religioase, cum ar fi cea nepută, păstrează încă mișcările dansante circulare.

Grecii descoperiseră în dans virtuți tămăduitoare și fortifiante. Sugestia în masă ca și extazul religios au fost, nu de puține ori, puse în slujba dansului tîmăduitor, ca o psihoterapie; buna dispoziție în grup ca și anihilarea tensiunilor nervoase, alinau durerile fizice și sufletești ale omului. Numeroasele cercetări au dus la concluzia că la începuturile civilizației dansul, religia, muzica și medicina erau nedespărțite. Iar dansul de astăzi e plin de reminiscențe ale vechilor practici rituale.

Prima muzică fiind ritmată, sacadată, amelodică, așa cum se observă la popoarele primitive — utilizată pentru a-și acompania dansurile rituale — ne face să credem că dansul a fost cel care a imprimat ritmul său muzicii și nu altminteri.

Dansul cel mai simplu, dansul primordial, ar însemna după unii esteticieni: „O agitație motrice, ca urmare a unor sentimente

te violente sau un simplu joc rezultînd dintr-un exces de activitate și abundență de mișcare”, însă viața sufletului primitiv, clădită pe cele trei elemente fundamentale, religia, războiul și erotismul, corespunzînd celor trei forme de dans, probează că dansul nu se poate reduce la o simplă definiție ca cea de mai sus. Nu mai departe decît funcția sacră a dansului prin care omul își procură dialogul cu Spiritul, ne îndeamnă să acordăm dansului cuvenitele-i virtuți. Mulți coreauroi încearcă să redea dansului aureola rituală, invocînd funcționalitatea sacră pe care acesta o are în orient, unde zeul Shiva este și Prințul Suprem al Dansului Cosmic. „Dansul este un ritual — spune Maurice Béjart. Revoluția lui Diaghilev este o revoluție estetică. Dansul simte nevoia unei revoluții etice... Fiecare epocă trebuie să-și creeze riturile sale; cele ale părinților noștri au devenit lacunare și fără sens, reci și alectate. O zicală chinezească spune că atunci cînd riturile dispar rămîn ceremoniile, iar tinerii care se adună laolaltă pentru a-și striga, prin twist și prin rock, nevoia lor de ritual, au simțit profund această necesitate. Reînvierea dansului nu e o creștină de estetică și desprăște de departe lumea artei. E vorba de o problemă socială, de o atitudine spirituală, de o nevoie profundă, pentru care neajunurile carne-spirit devin fără rost și inconsistente, pentru că ceea ce e în cauză este această unitate indivizibilă care se numește om”.

Ștefan Ioanid

PIATRA NEAMȚ

Expoziția sculptorului
CLEMENT POMPILIU

La Piatra Neamț, într-un peisaj unde apa și stîncile inspiră, prin exemplul fanteziei lor, înălțarea unor lucrări monumentale, sculptorul Clement Pompiliu se străduiește, de 20 de ani, să aducă frumusețe și expresivitate omenească noilor structuri ale spațiului construit. Cadru modern, luminos, al expoziției sale, deschisă între pereții de sticlă ai unui nou bloc turn, ajută pe vizitator să contopească formele frumoase, pe care le contemplă, cu arhitectura nouă a cetății, cu sensul profund uman al civilizației din jur. Artistul ne mărturisește intenția sa generoasă ca, după închiderea expoziției, să expună în aer liber, în centrul orașului, câteva din lucrările sale monumentale, durate în piatră.

Clement Pompiliu, artist viguros al generației de mijloc, expune acum pentru a douăzecea oară, în decursul a două decenii de activitate, de-a lungul cărora și-a exprimat constant incantarea în fața frumuseții și demnității de nezdruccinat a oamenilor acestui pămînt. De la Decebal și vovezii legendari, pînă la copiii care au deschis ochii în preajma barajului Bicaz, fizionomiile concepute de Clement Pompiliu într-o perfectă armonie geometrică, au convertit duritatea pietrei în dirzenie omenească. Echilibrul trăsăturilor, linearitatea verticală a caracterelor, au cerut în mod consecvent păstrarea mijloacelor clasice, în cadrul unei viziuni strict figurative a sculpturii. Se vede în opera lui Clement Pompiliu o credință de nezdruccinat în virtuțile sculpturii rotunde, cu o expresivitate globală bine concepută și construită, așa cum a învățat-o la excelența clasă a lui C. Medrea. Ceea ce adaugă nou și personal artistului, față de maestrul său, este aerul de legendă al eroilor solitari, lăsați parcă într-adins în afara complicației oricărei compoziții de grup sau constructiviste. Fiecare lucrare este un om, o legendă, un suflet legendar care așteaptă doar clipa de tăcere a contemplării spre a se desprinde din piatră unduind spre noi cu graiul plin de ecoul faptelor.

„Decebal”, stă mărșă ca un virf de munte, cu un cuvînt nedeslușit pe buze, din acea limbă cu cifrul încă nedezlegat, a strămoșilor noștri, enigmă ca și cetatea romană din Munții Neamțului, dar certă mărturie a vechimii noastre neîntrerupte pe acest pămînt. „Arheologul” a împrumutat ceva din fizionomia eroică a celui trecut îndepărtat pe care-l scrutează, claritatea s-a accentuat pentru a sublinia luciditatea. Intreaga galerie de „portrete” vădește aceeași liniște și siguranță, izvorită din înțelegerea trecutului și încrederea în viitor. Numai „Cariatida” pare contrariată și contrastantă, printr-o accentuată dramatizare, venind de undeva, de departe, cu corăbiile grecești pe valurile Pontului Euxin. Lutul ars, cu flacăra încă nestinsă în cromatica lui, cîntă frumusețea generică, „etern femininul” cu amintiri egiptene și grecești, turnate în frumoasele arcade bizantine ale ochilor. Artistul obiectivează în portretul feminin munca de selecție îndelung gîndită în filtrarea influențelor și stilurilor învecinate civilizației noastre, cu sublinierea comunității, a paralelismului, dar și a specificului frumuseții proprii.

Sințea întregii galerii de eroi legendari și contemporani, sensul afirmării umane le găsim în lucrarea „Hotărîre”. Capul abia desprins din frăția granitului munților noștri, privirea ațîntită înainte sugerează sentimentul unității și al siguranței. Suma detaliilor dure dau un efect global neașteptat. Masivă, monolită, cu suprafețe aspre, încă nedăltuite, lucrarea reușește să se învâluie într-o reverie privind viitorul acestui popor. Este un devărat poem patriotic în piatră semnat cu gravitatea unui artist matur.

Radu Negru

STUDIOUL TEATRULUI NAȚIONAL IAȘI

„TROIENELE” de Euripide

În atmosfera de oboseală și perfect anonimă de la jumătatea acestei stagiuni lesene, spectacolul experimental al Ancăi Ovanez cu „Troienele” lui Euripide a introdus un aer proaspăt, reconfortant și sperăm, înalțant.

Opțiunea pentru „Troienele” trebuie privită în dublu sens: mai întâi se rezolvă o problemă de repertoriu, tragedia antică (și nu numai tragedia) lipsind de mai multă vreme de pe scena Naționalului (așa cum s-a întâmplat cu „Filoteia”, datorită unor lungi tergiversări a reprezentării acestuia); apoi, piesa prin construcția ei dramatică simplă și prin regula celor trei unități îi îngăduia regizoarei traducerea exactă în spectacol a ideilor sale de montare modernă. Anca Ovanez a intenționat și a reușit să redimensioneze cîteva din relațiile fundamentale ale teatrului, în special relația actor-public; prin această spectacolul ei își merită pe deplin calificativul de experiment. Sigur că tinăra regizoare nu este prima care încearcă aceste redimensionări, dar soluțiile aduse de ea în actualul spectacol probează o gîndire îndrăznească și originalitate.

Tragedia „Troienele” poate cea mai reprezentativă din operele lui Euripide, nu atât sub raportul structurii dramatice, cît al ideilor înalte și al lirismului, al umanismului cald pe care îl deașă — este un elogiu adus nobleței sufletești, lăriei de caracter a celor în suferință. „Nici o altă tragedie antică — scrie M. Poinlenz — nu este consacrată într-un mod atât de exclusiv înfățișării suferințelor. Nici una nu are un caracter atât de liric și în nici una un poet tragic nu s-a înfățișat atât de pătrunzător simțurilor, ochilor și auzului pentru a emana prin spectacolul suferinței”.

Citatul poate sta ca motto al spectacolului Ancăi Ovanez, căci acesta traduce cu exactitate ideile exprimate de Poinlenz: el se adresează direct și pătrunzător tuturor simțurilor, emoționînd prin intensitatea suferinței și a demnității umane. Cum am mai notat într-o cronică anterioară, pe Anca Ovanez a cucerit-o în primul rînd acest sentiment al demnității liniei umane în suferință și a concentrat toate mijloacele spre realizarea acestei idei, trecînd în plan secundar trăirile intermediare: ură, compătimirea, dorința răzbunării etc.

Dar cum a procedat, de fapt, regizoarea pentru a-și concretiza în spectacol ideile? Măi întâi a anulat distanța dintre interpreți și public. „Ceea ce consider cu experiment în acest spectacol este, în primul rînd relația public-actor” îmi spunea Anca Ovanez în timpul repetițiilor. Și într-adevăr ea realizează, cum și-a propus, un teatru direct, viu, în care se încheagă un dialog imediat între actor și spectatorul devenit activ, participant direct la actul teatral. Spațiul în care se desfășoară spectacolul (scena mare a teatrului, unde urcă și spectatorii) este însăși cheia acestuia; dimensionarea de spațiu ca dimensiunea

estetică este una dintre problemele cele mai acute ale teatrului modern, căreia Anca Ovanez îi dă aici o excelență rezolvare. Cele două rînduri de bănci rezervate spectatoriilor (80 locuri) se află situate chiar în spatele de joc. Actorii joacă în fața, în spatele, în dreapta și în stînga spectatoriului, acesta fiind plasat deci în centrul desfășurării acțiunii. A dispărut distanța obișnuită dintre actorul de pe scenă și spectatorul din stă. Dar, nu e vorba numai de o distanță măsurată în metri, nu numai aceasta dispăre, ci și o anumită distanță interioară măsurată în sentimente, în intensități afective; trăirea actorului și a spectatorului devin instantanee, capătă un ritm cu totul inedit, păstrează permanent o temperatură ridicată a participării. Sigur că lipsa noastră de obișnuință cu o asemenea modalitate ne mai face uneori să privim asupra unor lucruri neesențiale din ținuta actorilor, dar aceste „distrageri” sînt neînsemnate și nu se produc decît în momente de slăbire a tensiunii spectacolului; ele nu țin decît de concepția unei asemenea modalități spectacologice, și de dispoziții subiective, înălțurabile cel puțin teoretic.

Avem a face — cum am mai spus — cu un experiment asupra condiției spectacolului. Rămîne ca acesta să arate în ce măsură acceptă noile dimensiuni artistice care i se oferă. Au fost deja prezentate cîteva spectacole și circulația de opinii nî se pare cît se poate de favorabilă. Așa dar, semne bune.

Dar, experimentul se referă — cel puțin în aceeași măsură — și la condiția actorului. El nu se mai află detașat, retras într-o lume a lui — lumea scenei, cu decoruri și lumini care-l izolează de spectator, care îl „mitizează” într-un anume fel, îl supradimensionează. Acum el stă în imediata apropiere a spectatorului, fără grimă, nescăldat în lumini misterioase de reflectoare. Într-o costumație simplă și trebuind să facă uz numai de mijloacele sale, de expresivitatea corporală, de știința gestului, de capacitatea de a da cuvîntului vibrația și sensul fundamental; el trebuie deci să-l cîștige și să-l convingă pe spectator fără a fi ajutat de o întreagă mașinărie scenică, ci doar prin forța, prin expresivitatea și prin sensibilitatea ființei sale. Corpul trebuie să exprime plastic, la fel de expresiv și inteligibil ca și vocea, sensul cel mai intim al textului, pentru că numai astfel o stare afectivă puternică poate fi transmisă complet spectatorului modern.

Gîndind și realizînd spectacolul cu „Troienele”, Anca Ovanez a avut tot timpul în vedere acești doi factori principali: spectatorul și actorul și relația permanentă dintre ei pe toată durata spectacolului. Conștientă că teatrul ca specific de artă există numai la timpul prezent („Patetic vorbind, așa zice că în teatru există o dramă a clipei”, îmi spunea regizoarea într-o discuție), ea a căutat

mijloacele cele mai eficiente pentru a oferi spectatorului posibilitatea unei receptări imediate, spontane și directe. Și nu există alt mijloc mai potrivit decît actorul. Prin el prînd viață ideile regizorului. Miscarea și vorbirea actorului sînt mijloace infailibile de vizualizare a cuvîntului.

Și Anca Ovanez a găsit în colectivul artistic al Teatrului Național din Iași actorii de care avea nevoie, interpreți excelenți de tragedie, artiști cu nebanabile rezerve de sensibilitate și expresivitate, cu potente încă ne puse în valoare în spectacolele de lectură clasică în care au jucat pînă acum. Adina Popa (Hecuba) duce pe umerii ei întreg spectacolul, dovedindu-se, odată mai mult, o actriță de mare sensibilitate, cu alese virtuți de tragediană, cu forță și rezistență în fața unei partituri foarte grele nu numai prin întindere, ci și prin intensitate dramatică; expresivitatea corporală, gravitatea tragică a figurii și adevărea perfectă a tonului i-au îngăduit actriței conturarea unui personaj cu valoare de simbol — căci Hecuba e simbolul durerii și demnității umane. Cu rolul Andromacii, Cornelia Gheorghiu înscrie un nou succes al ei în această stagiune (după rolul, excelent interpretat, din „Viața lui Galileo Galilei”). Jocul ei se află într-o perfectă consonanță cu ideea regizoare, sentimentul durerii fiind comunicat aproape fizic. O bogăție de nuanțe, fin subliniate și prin voce și prin gest, o contorsionare corporală expresivă, traducînd durerea, sînt principalele calități ale interpretării Corneliei Gheorghiu. Violeta Popescu intruchipează o Casandră fascinantă; în ochii ei arde o flacăra inefabilă, iar chipul îi e transfigurată de suferință și de scinteia prevestirii. Liana Mărgineanu este o Elenă frumoasă, adevărata cauză a răului. Deși are un rol de altă factură decît celelalte din această piesă, actrița a găsit mijloace să se integreze consonant în spectacol, dovedind, ca și celelalte interprete, maturitate artistică, rafinament și adevăra la cerințele spectacolului modern.

Cu toate că „Troienele” este un spectacol prin excelență al actrițelor, trebuie să subliniem contribuția de aleasă ținută a bărbaților: Teofil Vilcu, Sergiu Tudose și Costel Constantin. Un grup de șase studenți ale Conservatorului de muzică alcătuiesc (excelență idee) corul, în fruntea căruia Corifeea (Cornelia Hinc) impune prin acuratețea gestului și distincția replicii.

O reprezenare modernă și totuși extrem de fidelă textului, o apropiere marcantă a tragediei antice de sensibilitatea și înțelegerea spectatorului modern — iată ce a realizat Anca Ovanez și interpreții cu acest spectacol, impresionant nu numai prin ținuta lui de ritual sacru, ci și prin capacitatea de a integra spectatorul în universul său, însinuîndu-se, în același timp în universul complex al acestuia.

CONCERTE

Sub bagheta atentă a lui Mircea Cristescu, dirijor cu experiență, muzician serios și rafinat, orchestra simfonică a liharmonicii din Bacău a demonstrat în programul susținut în fața publicului ieșean un maximum al posibilităților sale actuale, care, trebuie spus deschis, nu sînt încă prea mari. Ansamblul este crud, neșlefuit, calitatea sonoră lasă mult de dorit, reacțiile la stimulul gestului dirijoral sînt adeseori greoaie, timide, pare a nu exista o coeziune conștientă de colectiv (muzical vorbind). Totuși, în ciuda stingăciilor (inerente oricărei formații tinere) s-a evidențiat o asemenea receptivitate la sensul muzicii, la trazăre și nuanțare, un asemenea entuziasm în dorința spre „mai bine” și „mai frumos”, încît rezultanta interpretativă a celor trei lucrări executate (Rapsodia II-a de George Enescu, Concertul pentru pian și orchestră de Ceikovski și Simfonia a VII-a de Beethoven) s-a situat în limitele unui bun gust ireproșabil.

Pianista Sofia Cosma, instrumentistă cu temperamenț vulcanic și cu o neobișnuită putere de comunicare, a dat concertului de Ceikovski o interpretare viguroasă, inteligentă și încărcată de adevăritate.

★

Reușita numărul unu a dirijorului francez Jean René Meunier în raport cu liharmonica din Iași o constituie faptul că a realizat o adevărată performanță a disciplinei de execuție, ațel sonor și ritmic, cît și din punct de vedere al omogenizării pe partide — prin unificarea în primul rînd a procedeele primare de execuție — și pe ansamblu, prin realizarea unui just raport de intensități.

Meunier este o personalitate seducătoare prin verba interpretativă, eleganța și precizia gesturilor și printr-un simț acut al umorului, pitorescului, contrariului surprinzător, al elementului ilustrativ și, în general, al frumosului muzical, luat poate în latura sa pur formală, dar prin nimic mai puțin captivant din această cauză. A fost interpretul ideal al lucrărilor incluse în program: Carnavalul roman de Berlioz, Simfonia I-a de Bizet, Rapsodia albastră de Gershwin și Divertisment de J. Ibert.

Pianistul Nicolae Brînduș s-a acordat perfect cu atmosfera generală, realizînd, într-o desăvîrșită comuniune cu dirijorul și orchestra, o fericită variantă interpretativă a „Rapsodiei albastre”.

★

Există în modul de a privi și interpreta muzica al lui Traian Mihăilescu o bonomie specifică, o ingenuitate, un entuziasm sui generis care poate că nu favorizează mari și subtile creații interpretative, dar care, conjugîndu-se perfect cu lumea afectivă a simfoniei „Pastorale” de Beethoven, a dus la realizarea unor momente de sinceră și autentică emoție.

Prevenitor și sigur în ce privește intrările și concordanța ritmică, dirijorul a păcăluit în acompanierea celor doi soliști — pianista Ana Iftinchi (Concertul de Carmen Petra) și violonistul Daniel Podlovski (Concertul de Max Bruch) — printr-o lipsă a echilibrului sonor. Poate că li s-ar fi cerut și celor doi soliști (care dispun și de tehnică bună, și de muzicalitate, și de ton frumos și cald) o mai pregnantă și personală manifestare solistică.

Liliana Gherman

Ștefan Oprea

VERSURI DE

ANGELA
TRAIAN

ELEGIE

E cineva care uită mereu
Să mă strige pe nume
Cind de prea multă iubire mă pling
Cu gura altor cuvinte
Care ar vrea să te cheme,
Cind liniștea unei frunze
Care se apără de curenți
Mă zidește
Și joc, succesiv, rolul culorii de verde
Și rolul culorii de galben,

E cineva care uită mereu
Să mă strige pe numele mare
Cind semne cu darul profeței
Imi lunecă pe frunte,
Și eu, cu zimbetul, le dirijez spre moarte
Și-azvîrl monede cu nemiluita
În teata tonomatele lumii

Cind golfuri albe, albe de lumină,
Mă mai așteaptă încă
Să mă întorc mireasă
Și eu nu pling: beau în rind cu bărbății
Cu ei care pot rivni trenul zeilor

DE DRAGOSTE

Mai uită-mă o dată ca atunci
Cind se tirau cocoarele pe-amurg
Și-o-mbrățișare răminea neterminată

Ca semn c-ai să te-ntorci din cind in cind
Pe- aici fără de roșt s-au întimplat,
Iubiri și nunți și alte lucruri
Tu treci
Cu luna bolnavă pe umeri
Prin cerul ler străin
Și hălci de timp de mult intrate
În putrefacția finală
Ți-ncercănează spațiul dintre gesturi
Mai uită-mă o dată ca atunci
Cind prundul căruia-i ziceam iubire
Vua din șapte guri de nord
Și șapte guri de sud
Oricum se lasă ceață
Și eu am lunecat
Pînă la ultimul cuvint de dragoste
Pe care nu pot să ți-l spun.

BAR

Ne vom iubi pînă cind
Masa dintre noi se va aprinde
Și va deveni satelit al pămîntului
Pînă cind
Rămăși deodată negindit de aprcape,
Ne vom apropia și mai mult
Și mai mult
Vom trece unul pe lingă celălalt
Convinsi că ne-am îmbrățișat
Și că dincolo ne-așteaptă cu siguranță,
Altceva
Pînă cind

Neant de dragoste dăruindu-ne
Unul altuia la împreunarea
Cu oasele vineți ale durerii
Dintr-un drum singuratic
Precum Calea Lactee
Vom scutura reglementarele lacrimi
De fericire
De pe trenea costumelor noastre de gală,
Și cind ele se vor risipi
Și vor suna metalic pe cețuri
Lumea va invidia
Această mare unică iubire.

PEISAJ CU MULTĂ NOAPTE

Pereții au înnebunit visindu-te
Semn bun să mă gindești
Păsări de noapte cu coapse de aer
Întrețin focul lunii
Și aprind și întunecă,
Ochii tăi în ferești
Mă trag pe funii sensuri anume
Sintz marele clown
Dintr-un bilci de sentimente amare
Cu-n braț de lumină în tam-tamul luminii,
Vreau să usuc pe jucăușele funii
Oceano firești de uitare
Și pentru-atita, doar pentru-atita
Nervii din lucruri cu nervii din pașii
Convalescenți pe-amintire
Fecundeză-n scurt-circuite solare
Și păsări de aer cu tipăi de lună
Mor spinzurate de goluri mai goale.

19. AICI

...Cîntă Tom Jones, parcă rupindu-se-n șapte la fiecare strofă. Tixit, restaurantul respiră prin burduful răcoros al acordeonului. Masa este așezată în dreptul unei coloane și pot vedea fără să fiu văzut — cel puțin așa am crezut la început. Cîteva clienți de-ale mele m-au descoperit în cele din urmă („Pst! Procurorul!”) și le-a pierit vizibil cheful: încercînd să parăze, deveneau stîngace și chiar ridicole. Orice restaurant, după o anumită oră (și, evident, după o anumită cantitate de coniac) își procură o bizară senzație de securitate și detașare aproape totală. Dincolo de pereții îmbrăcați în travertin și de zimbetele de carton ale ospătarelor există — sau nu — lumea adevărată, în care surisul are (sau s-ar cuveni să aibă) acoperirea deplină a sentimentului; aici, zimbetele sînt în funcție de bacșiș, te faci că nu înțelegi și acorzi credit amabilităților de circumstanță, riscînd să devii naiv cu bună știință. Privirile furioase ale femeilor ilustrează perfect acțiunea corozivă a alcoolului asupra instinctului de conservare: autocenzura funcționează poticnit și tot eșafodajul disimulării cotidiene se clatină hazliu, invitîndu-te să participi la jocul echivoc al ochadelor topite într-un sos opac, incert, încetinitor de reacții ca apa grea. Nu sînt un client obișnuit al restaurantelor; mi-am permis (sau impus?) acest „respiro” poate pentru a încerca o cezură în ritmul cotidian, un fel de „rugă înaintea bătaiei”, așa cum o practica un general de demult. O oarecare presimțire mă avertiza că mine va începe altceva, că tot ce am clădit în anii echilibrăți în care, de bine de rău, m-am înțeles cu mine însumi, va fi supus implacabilului seism de gradul al IX-lea, cu atît mai tulburător cu cît simțurile îl prezic fără drept de apel... Peste cîteva ore totul va fi lăsat în urmă și, probabil ghemuit într-o sanie oarecare, voi aluneca ușor spre ceea ce am ocolit nu de teamă, ci doar dintr-o anume comoditate și jenă pentru clipele vorbelor dintii. A început dansul și, absurd, îmi amintesc reuniunea de la liceu, da, acea seară misterioasă în care fețele se metamorfozaseră subit în femeuști tulburătoare, iar eu, neînțelegînd mecanismul transformării, alunecam pe lingă zidurile sălii cîntîndu-mi de lucru (ocupații mărunte — eram doar printre „organizatori”!), dornic să fiu și aproape și departe de vîlmășagul perechilor, pentru a respira necunoscutul parfum ce izbutise să alunge „coctailul” de arome „școlare” amintind de praf de cretă, motorină și transpirație juvenilă...

20. ATUNCI

Nu trebuie să fii numaidecît criminalist pentru a ști

că, adeseori, făptașul nu rezistă tentației de a revedea locul crimei. Poate că acesta a fost mobilul vizitei în restaurantul tixit, sufocat de imposibilul damp de mititei și castraveți răsufiați. Aici-poate și fața de masă este aceeași — (nu, ar fi culmea să găsec pata de sos cu marginile zdrențuite, doar au trecut trei... ba nu, patru ani...) am petrecut acele ore dilatate, în care vorbele se afundau într-un fel de mil afoate-absorbant, revenind la suprafață doar reflexe obo-site, biete frînturi dispartate, imposibil de înlăntuit. Pierdusem partida „Vila Bella”, bătrînul dispăruse, iar colegii mă salutau condescendent și compătimitor, șusotind după colțuri că mi s-a dus naibii

cesta, aici sub ficus, pentru a mă privi atentă și rece, parcă anchetîndu-mă. „N-ai plecat” — știu că asta a fost prima întrebare, soldată cu o clătinare din cap și, după o pauză lungă și inutilă, cu explicația scurtă: „am tren la două”. „Nu se mai poate face nimic — am încercat să mă dezvinovățesc — dosarul l-am clasat, e imposibil să mai...” „Știu” — m-a oprit rece, continuînd să mă spioneze cu o nonșalanță de-a dreptul iritantă. Rigidă și distantă, femeia a cutezat să zîmbească tîrziu — dar și atunci repezit, mai degrabă ca un zvicnet: „aș vrea să beau”. M-am grăbit să-i torn și a sorbit absentă, indiferentă, sînt convins că labar n-avea ce-i în pahar (totdeauna mi-au plă-

pe care-l răspîndea șalul acela a-toate-învăluitor. Pur și simplu mi s-a făcut teamă; nu găseam șalterul și abia făcîndul m-a adus la realitate, determinîndu-mă să mă întorc și s-o aflui în prag, tîntindu-ma cu aceeași privire inexpressivă, și toluși vezicantă. „Știi — a vorbit din prag — am fost concediată din motive de imoralitate”. Ca și cum această explicație ar fi fost absolut suficientă, și-a desfăcut șalul, lăsînd în lumină cocul enorm și perfect, fără un fir deranjat, de parcă atunci ieșise de sub căscă. „Plec mine, e obositor să călătorești noaptea...” Toate instinctele mele de hollet înrăit, arhi-obișnuit cu vizite nocturne, au fost paralizate în mod absolut inexplicabil și mi-

be ce mi s-au înfipt pur și simplu în memorie ca un text dadaist: „eu... eu... eu... ah, să nu pierd... să nu pierd... lasă-i, vino, lasă-mă... eu... să credem... ah, rămîneți, să vină... ușile... ușile... biroul... sună... eu... eu... sună... sună... sună... aaaaah...”. S-a trezit simplu, fără să tresară, a strîns o clipă ochii, m-a privit șters și inexpressiv, apoi m-a rugat cu jumătate de voce: „stinge lumina”. Și nu a fost o șoaptă caldă, insinuantă, ci uscată și inodoră ca cele schimbate între străinii ce se întîlnesc pentru înflia oară în cutare cabină a vagonului de dormit. Am stîns, m-am așezat pe marginea canapelei, mobila a scrișit, acompaniată de geamătul ventilatorului, iar femeia pe

vechi („Biroul de mișcare și telegraf”, „Onor D.D. călători sînt rugați să verifice biletele primite”) pierdute între vioafe și anacronice afeșe ce recomandă petrecerea concediului de odihnă la Mamaia: „Mare-soare-confort-distracții-bowling-ruletă”. Probabil că afeșele au fost lipite de mult, deoarece niște puști — desigur, doar ei puteau face asta — au însemnat pe margini, cu creionul, scorul unor zdravene partide de rișcă pe nasturi. Impiegatul — îmbrăcat cu un vizibil cojoc sub uniforma descheiată — vrea să pară indiferent și te cercetează doar cu coada ochiului, întrebîndu-se, bineînțeles, dacă ești noul achizitor ORACA, vreun activist cultural dornic să reinviei brigăzi de agitație amorțite, ori învătăștorul navetist venit s-o suplinească pe profesoara însărcinată din cătunul Z. În sala de așteptare surprinzi o frîntură de discuție la ghiseu, din care află că, săptămîna trecută, cînd tovarășul Burete a plecat cu trenul de seară, casierul i-a dat un leu mai puțin rest și e cazul să-și amintească. Din spatele geamlicului afumat îl auzi pe casier scuzîndu-se — „da, știu că tovarășul Burete a plecat fără să ia restul” și femeia hufolită se întoarce victorioasă, spre a duce leul uitat călătorului de săptămîna trecută... S-a lăsat seara, o seară pîcloasă și umedă, „oaza” a devenit o îngrămădire cenușie dominată de cubul negru-visorului al gării; ciorile adorm foinou-se pe crengile parcă prea ușor friabile, iar șinele, încet, dispart din nou, acoperite de fulg.

care o voi reîntîlni, poate, mîine, a rostit alb: „Știi, am fost concediată pentru imoralitate, asta nu-ți spune nimic?”.

21. ACOLO

Gara are pereții din cărămidă aparentă. Roșie, lucioasă, ușor înnegrită la muchii. În jur, obișnuții copaci „tip CFR”, fără vîrstă, fără personalitate: poate stejari, poate-s fagi ori chiar salcîmi crescuți peste măsură. Crengile nu-s afumate și scorojite și asprite de țîșnetul fumului și aburului fierbinte: trec doar două trenuri pe zi. Al treilea, un automobil pe care o cutie verde de chibrituri, blîzie pe sub crengi resfirîndu-și fumul albastru mai mult pe orizontală, ca un norisor de colb stîrnit de o bicicletă. Există și samedenia de ciori — aceleași în toate gările, de parc-ar fi inventariate în scripse alături de macazuri, felinare și bănci cu spătarul scrijelat. De departe, gara pare o mică oază: pînă a ajunge aici, vagoanele au alunecat pe o limbă de pămînt pierdută între valuri de stîf negricios, înecîndu-și țăcănitul în zăpada pufoasă depusă din belșug în răstimpul — lung! — dintre cele două trenuri. Puținii călători n-au avut cînd și cum să croiască obișnuita potecă bătorită între linii și ești nevoit să sari direct în zăpadă. Trenul a plecat — aici opririle sînt scurte, ca aceea înfimă și insesizabilă pauză ce fragmentează ritmul cardiac, permițînd inimii un minuscul răstimp de odihnă — și „oaza” își regăsește liniștea odată cu potolirea croncînitului de ciori deranjate de fluierul locomotivei. Citești, automat, cele citeva inscripții

cariera și, fără îndoială, voi fi cel puțin mutat la Infundații din Vale. Mulți nu mai aveau răbdare să-mi asculte glumele (adevărat, bravam!) pînă la capăt, rideau minzele la prima pauză de respirație și se grăbeau s-o șteargă, bătîndu-mă prietenește pe umăr: „trece, trece, nu te amări, nu fă o tragedie...”. Restaurantul m-a înhățat atunci pur și simplu, m-a sorbit din stradă, nici nu-mi amintesc momentul trecerii pe la garderobă, știu doar că oferisem cuiva un bacșiș mărunț și fusesem refuzat — semn că lumea mă recunoscuse — și nu m-am mai oprit pînă în celălalt capăt al sălii, la masa de sub ficusul scheletic și galbejit. Primul coniac a rămas minute în șir ca un bol incandescent, aproape că-mi tălase răsufliarea, redîndu-mi, în schimb, o umbră de încredere — mai ales cînd necunoscutul de la masa încărcată cu pateuri mi-a zîmbit larg și, pare-se, nefiresc de cald. „Un zîmbet face cît un carbaxin” — sciea nu știu care autor de schișoare — tocmai îmi compuneam o figură cît de cît amabilă pentru a răspunde necunoscutului cînd, parcă feșînd dintre crengile ficusului, a apărut EA. În cursul di-minetii, venită după concluziile anchetei, mi se păruse derutată și neajutorată, pierdută în enormul șal-mantie, dar acum, cu capul descoperit și părul strîns într-un coc perfect, trasat cu compasul, căpătase un aer aristocratic, distant, ba chiar arrogant. Probabil că am invitat-o să se așeze, dar nu-mi amintesc, în orice caz, a luat loc teapănă pe scaunul acesta, exact a-

rut băaturile sofisticate, amărui și astringente, cît mai combinate posibil... „Ce vîrstă-mi dai?” — m-a întrebă, stupid, după una dintre pauzele acelea de zece minute — și m-am pomenit răspunzînd grăbit, ca la armată: „trezeci”, „Exact, trezeci”, m-a aprobat pentru a completa, cu privirea ajură: „este colossal să arăți cît ai... nici mai mult, nici mai puțin... El, cred că părea mult mai bătrîn, n-a fost niciodată un om sănătos...”. „Nu știu, nu l-am văzut” — am căutat să înnod o discuție, dar fără succes și pauzele mă scoteau din sărite, parcă întretîndu-mi respirația. „Nu dansați?” — am întrebato — și cred că arătam cumplit de bleg. „Nu, rar, acuma nu”. Mi-am dat seama că nu mă privește și, răsuflînd ușurat, am cutezat să rișc o ieșire cît de cît onorabilă: „E tîrziu, aș vrea să plec...”. „Bine, vin și eu, așteptați-mă”. A plecat pînă în tr-un colț al restaurantului și s-a întors învăluită în acel șal enorm care-i îmblînzea oarecum trăsăturile, îmbătrînd-o. Afară, treptele erau umede, am oț s-o susțin și a tresărit, rețușînd. „Locuiesc sus” — am informat-o parcă justificîndu-mă, — „trebuie să plec aproape douăsprezece. Drum bun, dacă mai intervine ceva, anunțați-mă”. „Noapte bună” — a soptit și, tot timpul cît am urcat scările, mi-a făcut impresia c-o simt în urma mea. „E o idioțenie, nu pot întoarce capul, de ce să urc după mine, am băuț prea mult, asta-i”. I-am simțit răsufliarea în ceață cînd am descuiat ușa, odată cu mirosul vag de mosc

amintesc vag, extrem de vag, faptul că i-am ajutat să desfacă acea canapea niciodată întrebunțată, apoi că am dat drumul fără rost unui ventilator uzat ce cîrîia din cînd în cînd ca o sîrmă ghimpată trasă pe asfalt, pentru ca, în cele din urmă, să mă refugiez în baie, lăsînd ușa abia întredeschisă. Încă nu eram foarte sigur că-s treaz, apa rece mă degrabă mi-a înroșit ochii și, privind în oglinda știrbă, vedeam samedenia de steluțe cli-pind și stingîndu-se, ca la „Luna Parc”. „Ei, la dracu, femeia asta nu există” — m-am pomenit exclamînd, dar gestul voinicos de a deschide brusc ușa l-am întrerupt la fel de brusc din cauza aceluși fișit excitant, de neconfundat, care molește și dezarmează: aluneca mătasea pe mătase, femeia se dezbrăca, m-am închis din nou în baie și, cînd am ieșit, ea adormise, cufundată într-un somn trudit, ca o tranșă consecutivă crizelor. Apucase să se învelescă, însă cersaful obosit și neapretat mă degrabă o revela și pot revedea oricînd, dacă strîng ochii și mă concentrez, acea formă ghemuită împudic sub un cerșaf nerușinat, împodobit cu monograma cine știe cui și ajuns la mine pe căi la fel de întortocheate ca și femeia strînsă pe canapea. Răsufliarea ei ritma tăcerea, suplinind țăcănitul obișnuit al ceasului care, neîntors, amortise pe biron. Încă nu eram mahmur, ci doar amețit, am dat să mă apropiu de canapea — nu știu de ce, n-aș putea să spun de ce, nu voiam s-o dezvelesc — cînd femeia s-a întors și, cu ochii strîși, a început să bolborosească prin somn vorbe dispartate, ridicole poate, vor-

Mircea Radu Iacoban

12-18
MAI 1969

POSTUL DE RADIO IAȘI EMITE
LUNI, MARȚI, MIERCURI, JOI,
SĂMBĂTĂ, ÎNTRE ORELE: 5,30-
7,30; 12-14; 16-19 VINERI:
5,30-7,30; 12-14; 16-23
DUMINICĂ: 6-9; 16-20

MARȚI, 13 mai — PE TEME ECONOMICE, ora 16,30

— Județele țării pe treptele socialismului: Ne am n. Realizatorii emisiunii și-au propus să prezinte amplele prefaceri înscrise pe harta județului Neamț, în ultimii ani.

JOI, 15 mai — O ORĂ CU TINEREȚEA, ora 17,00

— „Impliniri”: Cu tinerii din Iaslovăț, jud. Suceava, despre vocația artistică.

— „In August 23” — evocarea unor momente legate de lupta uteciștilor pentru eliberarea patriei.

— Atributele tinereții — însemnări de reporter
— Invitație la drumeție. Din activitatea secției de alpinism a clubului „Universitatea” din Iași.

— Muzică, curiozități, anecdote.

VINERI, 16 mai, — SEARA PENTRU IUBITORII MUZICII SIMFONICE, ora 20,00

In program:

— Simfonia nr. 8 de M. Andricu.

— Concertul pentru pian și orchestră nr. 13 în do major K. 415 de Mozart.

— Simfonia I-a de Brahms.

Prezintă conf. univ. G. Pascu.

PROGRAMUL EMISIUNILOR

LUNI, 12 MAI

Ediția de dimineață

- 5,30 — BULETIN DE ȘTIRI
- 5,40 — Cîntece populare românești
- 6,00 — CRONICA AGRARĂ
- 6,10 — „La horă-n sat” — jocuri populare
- 6,20 — Uverturi și coruri din opere
- 6,45 — RĂSFOIM PENTRU DV. PROGRAMUL NOSTRU SĂPTĂMINAL
- 7,00 — În compania muzicii ușoare

Ediția de prînz

- 12,00 — REVISTA PRESEI
- 12,10 — Fragmente din opere
- 12,30 — PAGINI DE ANTOLOGIE LITERARĂ Romancierul — Zaharia Stancu
- 12,45 — Muzică instrumentală
- 13,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 13,10 — Muzică populară românească
- 13,30 — CINCI MINUTE PENTRU PIETONI ȘI AUTOMOBILIȘTI
- 13,35 — Interpreți de muzică ușoară românească: Alga Florescu, Cristian Popescu, Ilina Cerbaceu, Gică Petrescu

Ediția de seară

- 16,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 16,10 — Melodii de ieri și de azi — muzică ușoară
- 16,30 — PE TEME CETĂTENESTI
- 16,45 — Tineri interpreți în studio: Dumitru Sîpcu, student în anul al III-lea la Conservatorul „George Enescu” din Iași.
- 17,00 — PE TRASEUL ȘTIINȚĂ-PRODUCȚIE
- 17,20 — Muzică populară românească
- 17,30 — RADIO-ALMANAH (reluare)
- 18,30 — RADIOJURNAL și buletin meteorologic
- 18,40 — Melodii îndrăgite de muzică ușoară

MARȚI, 13 MAI

Ediția de dimineață

- 5,30 — BULETIN DE ȘTIRI
- 5,40 — Muzică populară românească
- 6,00 — CRONICA AGRARĂ
- 6,10 — Suita nr. 3 de Jean Baptiste Lully și Uvertura pentru instrumente de coarde de Witold Lutoslawski
- 6,25 — Muzică ușoară
- 6,50 — PE TEME MEDICALE
- 7,00 — Muzică din opere
- 7,10 — VĂ INVITĂM SĂ NOTĂȚI ÎN AGENDA DV.

Ediția de prînz

- 12,00 — REVISTA PRESEI
- 12,10 — Muzică instrumentală

12,30 — NOI ȘI ELEVII NOSTRI

Din cuprins:
— Aparatura modernă în liceu — cerințe și perspective. Comentariu redacțional.
— „Pro patria” — masă rotundă despre modalitățile de realizare a educației patriotice la orele de dirigiență. Participă profesori din Iași, Suceava și Rădăuți.

- 12,45 — Melodii populare românești
- 13,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 13,10 — Concert de prînz
- 13,30 — ACTUALITATEA PLASTICĂ
- 13,40 — Varietăți muzicale.

Ediția de seară

- 16,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 16,10 — Cîntece patriotice
- 16,55 — Melodii de estradă
- 16,30 — PE TEME ECONOMICE

16,45 — TEATRU LA MICROFON: „Căldor fără bagaje” de Jean Anouilh

- 18,15 — Muzică populară
- 18,30 — RADIOJURNAL și buletin meteorologic
- 18,45 — Recital de muzică ușoară: Luminița Dobrescu și Frank Sinatra.

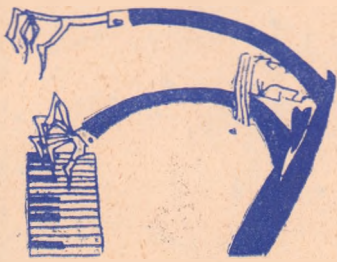
MIERCURI, 14 MAI

Ediția de dimineață

- 5,30 — BULETIN DE ȘTIRI
- 5,40 — Cîntă formațiile de muzică ușoară: Cornel Popescu și Max Gregory
- 6,00 — CRONICA AGRARĂ
- 6,15 — Cîntece populare românești — Piese executate de fanfară — Ritm și voce bună — muzică ușoară.
- 7,10 — VĂ INVITĂM SĂ NOTĂȚI ÎN AGENDA DV.

Ediția de prînz

- 12,00 — REVISTA PRESEI
- 12,10 — Al IX-lea Concurs al formațiilor artistice de amatori
- 12,30 — PE TEME ECONOMICE (reluare)
- 12,45 — Măestri ai claviaturii și ai arcușului: pianistul Aldo Ciccolini și violoncelistul Pablo Casals.

- 13,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 13,10 — Concert de prînz
- 13,30 — CARNET CINEMATOGRAFIC
- 13,40 — Concert de prînz — continuare

Ediția de seară

- 16,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 16,10 — Muzică populară
- 16,30 — SĂPTĂMINA MUZICALĂ

17,00 — FILE DIN ISTORIA ROMÂNIEI:

— O neînfricată luptătoare antifascistă: Olga Bancic. Prezintă cercetător Aurel Kereșki
— Adunarea de pe Cîmpia Libertății — evocare de conf. univ. Gh. Platon

- 17,20 — Cîntece patriotice
- 17,30 — PE PORTATIVUL UNDELOR. MELODIA PREFERATĂ

18,00 — ACTUALITATEA ECONOMICĂ:

Din cuprins:
— Metode noi în proiectarea schemelor electrice de comandă interviu cu ing. I. Juvădeanu de la Fabrica de rulmenți din Birlad
— Produse românești de prestigiu — instantaneu radiofonic realizat la Uzina de mase plastice din Iași.
— Rubrica: „Ce este nou în întreprinderea dv” — Combustibilul siderurgic din Galați.

- 18,15 — Program de lieduri
- 18,30 — RADIOJURNAL și buletin meteorologic
- 18,45 — Program pentru iubitorii de romane

JOI, 15 MAI

Ediția de dimineață

- 5,30 — BULETIN DE ȘTIRI
- 5,40 — Muzică executată de fanfară
- 6,00 — CRONICA AGRARĂ
- 6,10 — Cîntece și jocuri populare românești — Melodii distractive
- 7,10 — VĂ INVITĂM SĂ NOTĂȚI ÎN AGENDA DV.

Ediția de prînz

- 12,00 — REVISTA PRESEI
- 12,10 — Melodii de pretutindeni
- 12,30 — SPORT
- 12,40 — Mari interpreți de operă: Zenaida Pally și Tito Schipa
- 13,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 13,10 — Concert de prînz
- 13,30 — NOUĂȚI EDITORIALE
- 13,40 — Varietăți muzicale

Ediția de seară

- 16,00 — BULETIN DE ȘTIRI

16,30 — La izvoarele muzicii — emisiune de folclor muzical. Prezintă conf. univ. Gh. Ciobanu

- 16,30 — SATUL ROMÂNESC CONTEMPORAN — (reluare)
- 16,50 — Cîntece patriotice
- 17,00 — O ORĂ CU TINEREȚEA
- 18,00 — Pagini din opere
- 18,30 — RADIOJURNAL și buletin meteorologic
- 18,45 — Muzică ușoară

VINERI, 16 MAI

Ediția de dimineață

- 5,30 — BULETIN DE ȘTIRI
- 5,40 — „Așa-s fetele-n Moldova” — melodii populare de dragoste
- 6,00 — CRONICA AGRARĂ
- 6,10 — Jocuri populare românești
- 6,30 — Selecțiuni din opere
- 6,50 — Muzică ușoară
- 7,10 — VĂ INVITĂM SĂ NOTĂȚI ÎN AGENDA DV.

Ediția de prînz

- 12,00 — REVISTA PRESEI
- 12,10 — Soliști de muzică populară: Camelia Iacob, Nicolae Trofin, Iosif Mîlușaragot
- 12,30 — VOCI DIN FONOTECA DE AUR: Tudor Arghezi
- 12,40 — Melodii de muzică ușoară
- 13,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 13,10 — Album muzical

13,30 — EMISIUNE PENTRU ELEVII:

Din cuprins:
— Însemnele curajului — radioanchetă realizată în lumea elevilor.
— Profil literar: poeta Iulia Secoreanu, elevă din Piatra Neamț
— Caleidoscop științific

- 13,45 — Program de canoane
- Ediția de seară
- 16,00 — BULETIN DE ȘTIRI

16,10 — ITINERAR CULTURAL-ARTISTIC:

Din cuprins:
— Drumul cărții spre cititori — raidanchetă în jud. Bacău
— Cînceclubul — factor al educației estetice — comentariu redacțional.
— Ce fel de repertoriu teatral alegem pentru artiștii amatori — masă rotundă cu participarea unor instructori de teatru din județele Iași, Suceava și Vaslui.

- 16,30 — Pagini din creația corală a compozitorilor Const. Băciu și Nicolae Ursu.
— Cîteva minute în compania formației de jazz Charlie Cristian

17,00 — EMISIUNE ECONOMICĂ:

Din cuprins:
— Industria chimică — o prezență tot mai activă în peisajul industrial al Iașului — comentariu
— Preț de cost scăzut — mai multe beneficii — convorbire cu economist Vasile Popa, șeful serviciului plan de la Uzina metalurgică din Bacău.
— Fișier economic

- 17,15 — Arie și duete din opere
- 17,30 — ODĂ LIMBII ROMÂNE
- 18,00 — CİNTECUL CARE MI-E DRAG — muzică populară la cerere
- 18,30 — RADIOJURNAL și buletin meteorologic
- 18,45 — PE PORTATIVUL UNDELOR, MELODIA PREFERATĂ
- 19,15 — COLOCVIU RADIOFONIC:
— Cercetarea științifică — coordonată a contemporaneității

19,30 — JURNAL LITERAR:

Din cuprins:
— „Venii, privighetoarea cîntă” — însemnări de reporter
— Confesiuni lirice — versuri de Radu Cîrneai, Mihail Sabin și Aura Mușat.
— Cronica literară: Corneliu Sturzu: Restituirea jocului. Semnează Leonida Maniu.
— Contexte: Literatură nouă în circuit universal. La microfon Liviu Leonte.

- 19,53 — Muzică de estradă
- 20,00 — SEARA PENTRU IUBITORII MUZICII SIMFONICE
- 21,45 — Album de romanțe
- 22,00 — Muzică de dans

SĂMBĂTĂ, 17 MAI

Ediția de dimineață

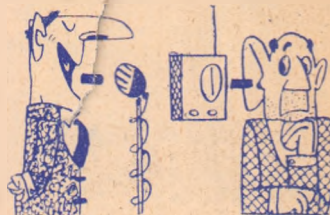
- 5,30 — BULETIN DE ȘTIRI
- 5,40 — Cîntece și jocuri populare românești
- 6,00 — CRONICA AGRARĂ
- 6,10 — Muzică ușoară.
- 6,40 — ITINERAR CULTURAL-ARTISTIC — reluare
- 7,00 — Melodii executate de acordeon
- 7,10 — VĂ INVITĂM SĂ NOTĂȚI ÎN AGENDA DV.

Ediția de prînz

- 12,00 — REVISTA PRESEI
- 12,10 — Soliști de frunte ai muzicii populare românești: Maria Kătărețu, Viad Dionisie, Fănică Luca
- 12,30 — PREZENȚE ROMÂNEȘTI PESTE HOTARE
- 12,40 — Raliul melodilor
- 13,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 13,10 — Concert de prînz
- 13,30 — SCENA
- 13,40 — Varietăți muzicale

Ediția de seară

- 16,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 16,10 — DIALOG CU ASCULTĂTORII

- 16,30 — MAGAZIN MUZICAL
- 17,00 — LECTURI DRAMATIZATE: „Lacrimi de copil” de M. Sadoveanu
- 17,30 — MELODII-CLUB (reluare)
- 18,15 — „Amintiri, amintiri” — romanțe
- 18,30 — RADIOJURNAL și buletin meteorologic
- 18,40 — Parada succeselor de muzică ușoară.

DUMINICĂ, 18 MAI

Ediția de dimineață

- 6,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 6,10 — Valsuri și polci executate de fanfare
- 6,30 — UNDE MERGEM ASTĂZI?
- 6,40 — Pagini alese din opere
- 7,00 — DESCRIPTIO MOLDAVIAE — oameni și locuri
- 7,20 — Cîntă formația de muzică ușoară: Iancușy Körössy
- 7,30 — Program muzical pentru ascultătorii de la sat
- 8,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 8,10 — Interpreți de muzică ușoară: Ana Lăcătușu, Nat King Cole, Gtgi Margga, Domenico Modugno
- 8,30 — CŪTEZĂTORII — emistune pentru pionieri și școlari

Ediția de seară

- 16,00 — BULETIN DE ȘTIRI
- 16,10 — Arie de popularitate din opere
- 16,30 — CİNTECUL CARE MI-E DRAG — muzică populară la cerere
- 17,00 — RADIO-ALMANAH

- 18,00 — PE PORTATIVUL UNDELOR, MELODIA PREFERATĂ

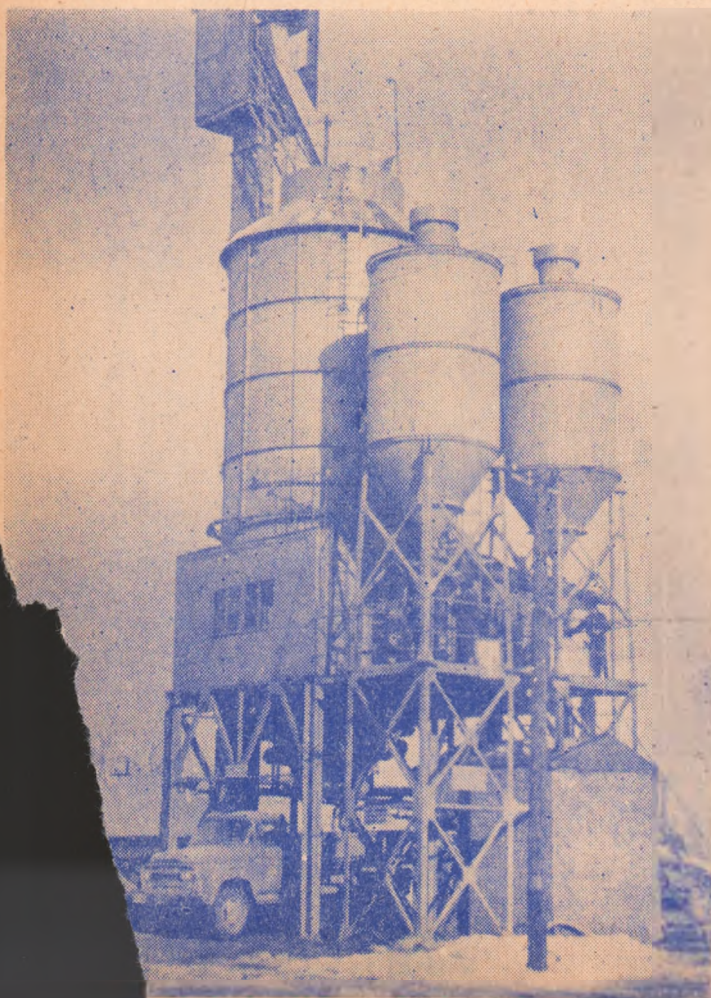
18,30 — TOT NAI CITESC MĂIAS-TRAȚI CARTE

emisiune-clcu Eminescu „Dintre sute de catarge”. Prezintă prof. univ. Const. praga. Citește actrița Lavinia Tecule

- 18,45 — Muzică corală
- 19,00 — RADIOJURNAL și SPORT
- 19,15 — MELODII-CLUB — revistă de muzică ușoară.

Radio Iași emite
285m. LUNGIME DE

UZINA MECANICĂ NICOLINA - IAȘI

In continuarea realizărilor obținute în anul ce a trecut și prin îndeplinirea unor obiective actuale din planul de organizare științifică a producției și a muncii, Uzina mecanică Nicolina— Iași, a îndeplinit integral indicatorii economico-financiari planificați pe primul trimestru al acestui an.

Producția marfă fabricată a fost realizată în procent de 100,2% cu un volum sporit față de aceeași perioadă a anului precedent de 25.453.000 lei, productivitatea muncii obținută pe cap de salariat a fost de 36.883 lei față de 26.813 lei pe trim. I. 1968.

Sporirea eficienței activității economice a întreprinderilor, înlăturarea cu succes a marilor obiective stabilite de conducerea de partid și de stat, sînt strîns legate de introducerea tehnicii noi în procesul de producție, de o maximă receptivitate față de ceea ce este nou și avansat pe plan mondial în această direcție.

În scopul de a fi stimulate întreprinderile industriale să asimileze noi produse și instalații cu caracteristici tehnice superioare celor fabricate pînă în prezent, se alocă prin planurile tehnice sume importante pentru a fi folosite în realizarea acestor obiective. Dacă în anul 1966 Uzina mecanică Nicolina— Iași a avut prevăzut în planul tehnic suma de lei 150.000, pentru anul 1969 această sumă a sporit la peste 5.950.000 lei. Numai în cursul acestui an se vor asimila un număr de 10 produse, iar pentru alte 5 produse se vor întocmi studii tehnico-economice și proiecte tehnice.

Printre produsele care s-au asimilat, începînd a fi executate anul acesta, le prezentăm pe cele mai importante, care reprezintă caracteristici tehnice și productive competitive pe piața mondială.

Astfel, putem enumera:

CENTRALA AUTOMATĂ PENTRU PREPARAT BETON de 60.000 mc./an, folosită pe marile șantiere de construcții și care este deservită de un singur tehnician ce dirijează întreaga activitate de la un pupitrul de comandă. Această centrală înlocuiește producția obținută de două betoniere deservite în medie de 16 muncitori.

Trebuie de menționat că acest utilaj realizează o calitate a betoanelor mult superioară celor fabricate în betoniere simple.

Partile mai importante ale Centralei automate de 60.000 mc./an sînt:

- platforma de comandă
- silozul de agregate
- instalația de cîntărire
- instalația hidraulică
- două silozuri de ciment
- instalația de alimentare cu apă
- instalația de ventilație
- transportorul de ciment
- instalația electrică, și
- pupitrul de comandă.

Pentru șantiere de construcții cu volum de lucrări mai redus executăm **CENTRALA SEMIAUTOMATĂ PENTRU PREPARAT BETON CU O CAPACITATE DE 30.000 mc./an**, care în esență se aseamănă cu Centrala automată de 60.000 mc./an, cu deosebirea că volumul de producție este mai mic iar executarea comenzilor este semiautomată.

Produsele din seria 0 (zero) a acestor utilaje au fost trimise pe șantierele de construcții în vederea efectuării probelor tehnologice, iar din observațiile efectuate pînă în prezent s-a tras concluzia că ele se comportă la nivelul indicatorilor tehnici proiectați.

ÎNCĂRCĂTOR CU CUPĂ DE 0,8 mc. PE TRACTOR S. 651, folosit la șantierele de construcții pentru încărcările în mijloace de transport a diferitelor materiale și pămînt.

Eficiența economică a încărcătorului rezultă din faptul că productivitatea lui este de 20 mc./h. față de încărcarea manuală de 1,8 mc./h. Costul încărcării unei tone cu încărcătorul cu cupă de 0,8 mc./h este de 1,65 lei față de încărcarea manuală de 2,00 lei.

Acești indicatori economici sînt superiori și altor mijloace mecanizate de încărcare cum ar fi: lopata bandă, încărcător cu grefier etc.

Lărgirea atribuțiilor uzinei în problema asimilării produselor, perfecționării și organizării științifice a producției și a muncii au asigurat obținerea unei eficiențe economice mai ridicate care s-a concretizat în obținerea unui beneficiu peste plan de 1.357.000 lei pe trim. I. 1969.

I. I. SCHAFFER

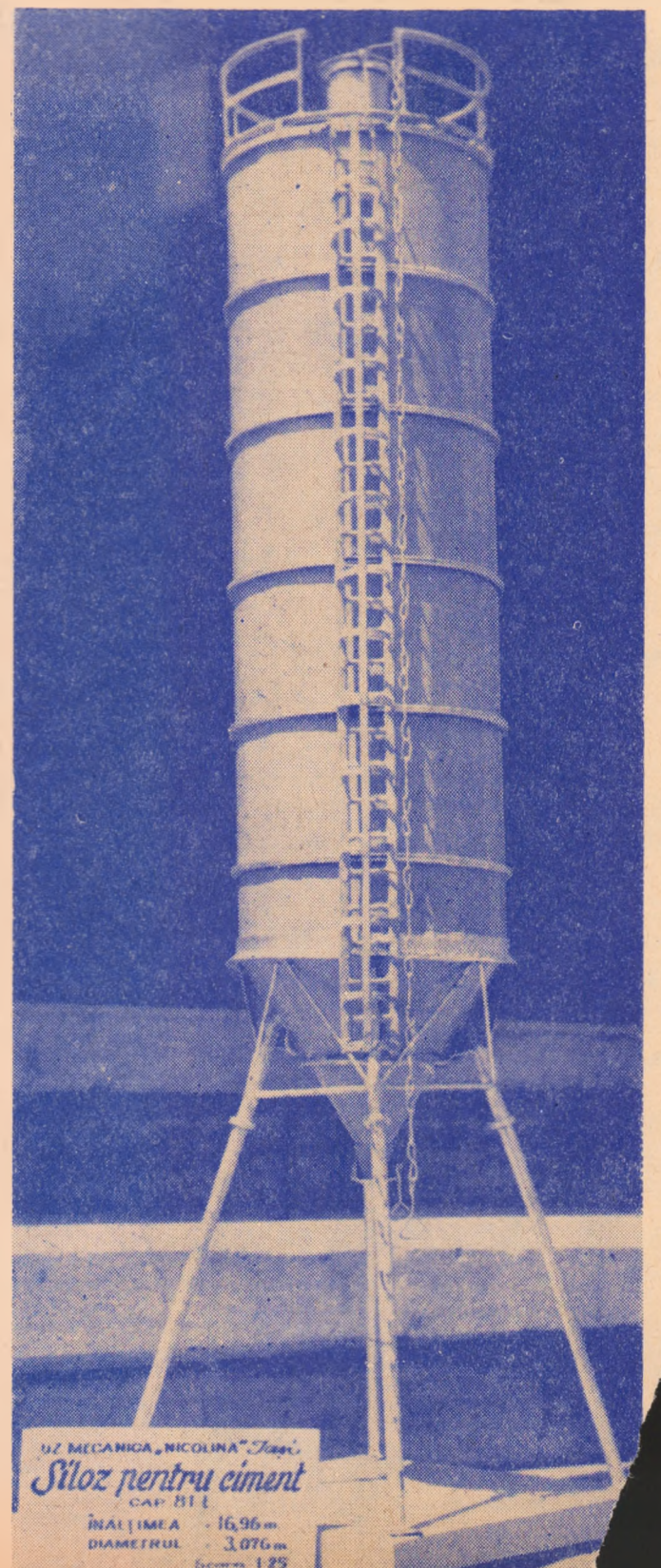

UZINA MECANICA NICOLINA

Iași

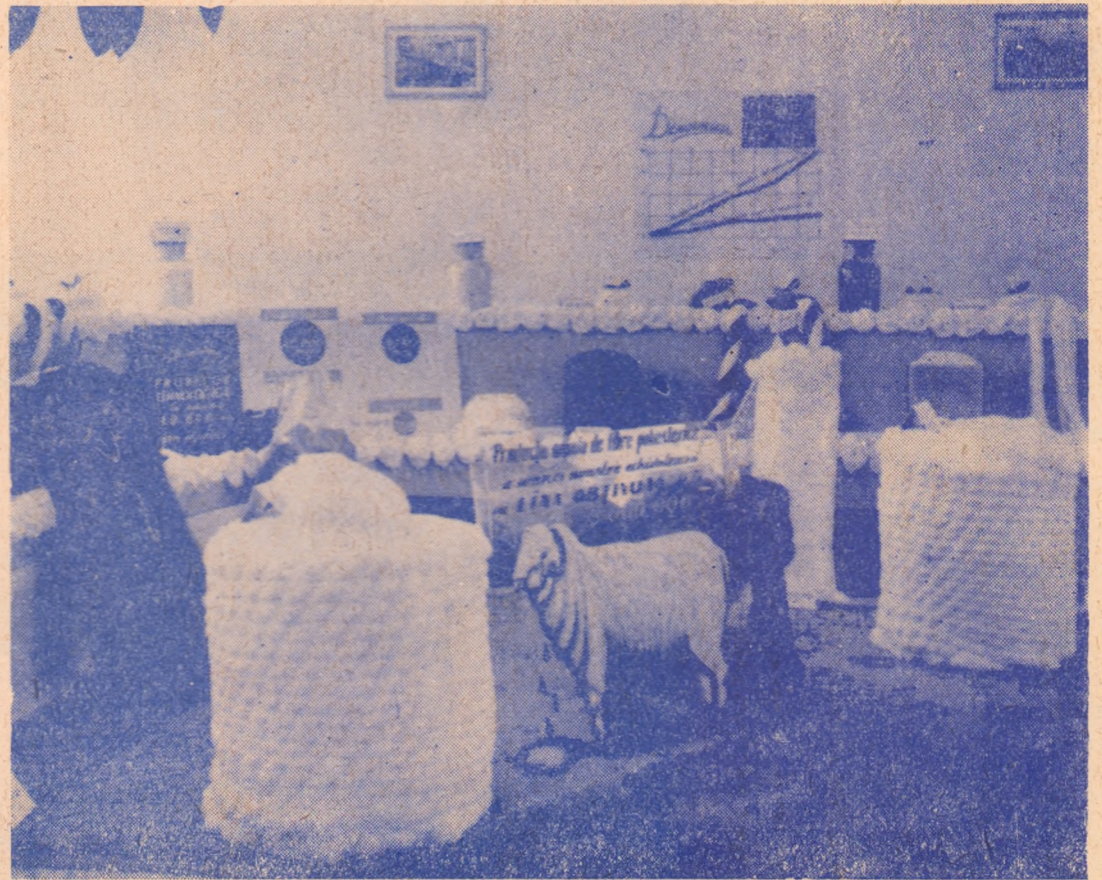
Produce:

- *Instalații mobile pentru mixturi asfaltice 35-40 tone/h.*
- *Instalații de preparat mixturi asfaltice 10-12 tone/h.*
- *Buldozer cu lama orientabilă pe tractor S 650.*
- *Scarificator pe tractor S 650*
- *Revelator tractat cu cadrul lung*
- *Centrale de beton semiautomate de 30.000 m.c./an.*
- *Centrale de beton automate de 60.000 m.c./an*
- *Boghuiri pentru vagoane -*

U.F.S.

IASI

Uzina de Fibre sintetice Iași a cărei construcție a început în toamna anului 1966, pe o suprafață de 20 de ha. a intrat în funcțiune în 1969 cu 6 luni mai devreme decât termenul planificat.

Datorită interesului deosebit în pregătirea instalațiilor, cit și a personalului necesar exploatarei aparatului modern și de o înaltă tehnicitate cu care uzina este dotată s-a obținut chiar din primele zile de funcționare un produs de bună calitate, corespunzător cerințelor fabricilor textile și comparabil cu produsele similare străine.

Uzina de Fibre Sintetice produce fibra poliestică „TEROM” în următoarele sortimente:

- fibră poliestică tip bumbac de 1,3 — 1,5 și 3 den.
- fibră poliestică tip lână tăiată albă și neagră de 3 — 4 den.
- fibră poliestică tip lână pală albă și neagră de 3 — 4 den.
- fibră poliestică tip în alb de 4 — 6 den.
- fibră poliestică tip lână cu piling redus de 3—4 den.

Fibrele poliesterice au o bună rezistență la tracțiune și la frecare, au un tușeu moale asemănător cu al lînei, capacitate mare de menținere a formei după fixare prin tratamente termice, contractile mică și sînt stabile la acțiunea diferiților agenți chimici și mai ales a acizilor.

Datorită acestor proprietăți mai importante, fibrele poliesterice se utilizează în amestec cu lîna, bumbacul, celuloza și inul. Prezența fibrelor poliesterice în produsele textile mărește rezistența la tracțiune și la frecare a acestora și îmbunătățește capacitatea lor de menținere a formei.

Fibrele poliesterice care se produc în uzină au avantajul că:

- se pot prelucra pe utilajele existente din fabricile textile din țară;
- multe domenii de utilizare și cu o mare durabilitate;
- aspect plăcut al materialelor rezultate.

— comportare bună a produselor, ceea ce satisface cerințele consumatorilor.

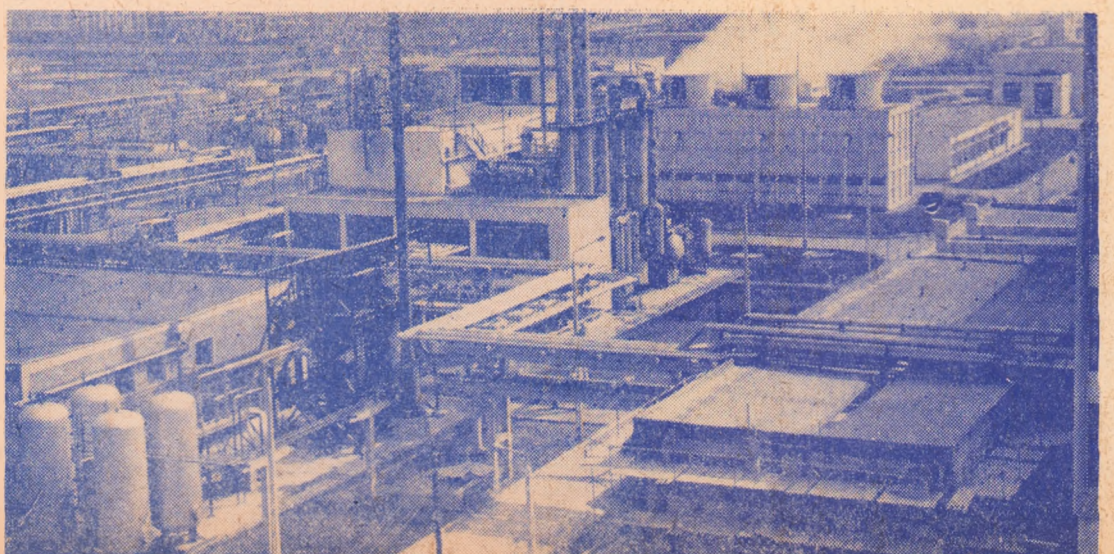
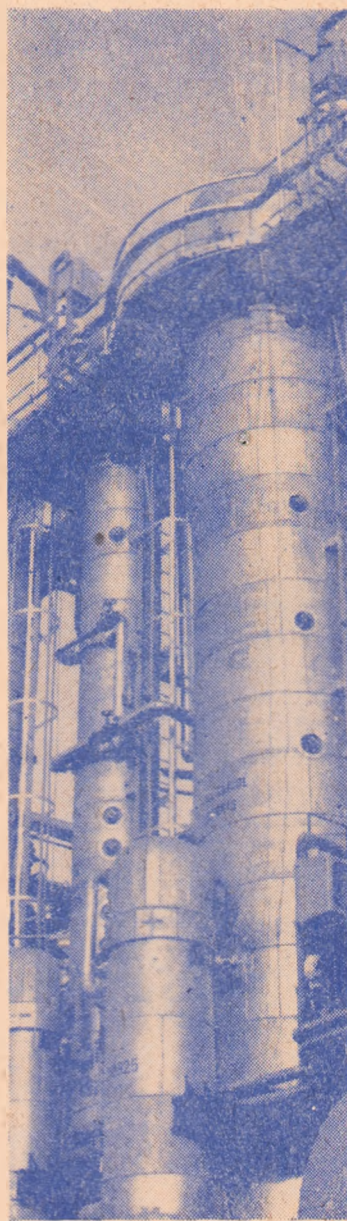
Din o tonă de fibre poliesterice, se poate produce:

- fibră poliestică 100%
- 3000 costume de damă, sau 6.500 bluze de damă;
- fibră poliestică — bumbac (55%—45%);
- 3800 maieuri sau
- 750 costume bărbătești tip tropical sau
- 1200 costume de damă tip tropical.
- fibră poliestică — lână (65%—35%);
- 1300 costume bărbătești calitatea I-a sau
- 1850 costume de damă sau
- 5000 fuste plisate de damă.

Din primele produse obținute s-au livrat cantități importante la fabricile textile din prelucrarea cărorora în magazinele țării vor apărea unele produse de bunuri de consum din fibră poliestică românească cu cantități identice aceluia din import.

Prin intrarea în funcțiune cu 6 luni înainte, Uzina de fibre sintetice va da produse în valoare de 240 milioane lei, ceea ce va contribui la mărirea volumului bunurilor oferite consumatorilor pe piața internă, va spori cu mari cantități de sortimente noi de țesături, tricotaaje și altele, va contribui la ridicarea nivelului de trai în țara noastră, la reducerea importului și la mărirea gamei de produse la export.

Ing. Lupu Vasile

DOCUMENTE

INEDITE

AL. MACEDONSKI

Din numeroasa corespondență a lui Al. Macedonski, pe care o depistăm și colecționăm în vederea reproducerii în ediția de Opere, în pregătire, publicăm deocamdată trei scrieri inedite, cu caracter predominant literar, adresate de poet lui C. Mille, O. Densusianu și C. Budurescu.

A. M.

Scumpe contrate,

Oricare ar fi pasiunile momentane, judecățile greșite, dușmăniile chiar, între adevărații oameni de literă, a domnit în toți timpii o simț reciprocă, stimă ce în realitate le-a făcut puterea și ce le-o va face — legământ fundamental ce i-a pus adesea la adăpostul lovirilor invidioase ale cirpaciilor — omuleți cu pretenții nejustificate decât de nerozia generală în mijlocul căreia se pot produce.

La această confraternitate voiesc să apelez astăzi, deși nu ne cunoaștem decât foarte puțin și cu toate că — cei care n-ar putea domni altfel — vor fi avut poartă-grijă să dea sau să caute să dea către d-ta caracterului meu o altă înfățișare decât cea adevărată.

Intrucât mă privește oricare ar fi rezultatul scrisorii mele, pot să-ți declar cu sinceritate că nu numai că nu ți-am fost dușman nici odată ci că, din contră, am apărut în multe ocazii pe excelențatul nuvelist și poet Mille, împrejurul talentului căruia s-a creat o legendă cu totul nedreaptă.

Negreșit, vor fi puncte literare asupra cărora ne deosebim — dar este o trăsătură de unire comună între noi: iubirea frumosului artistic așa cum îl înțelegem fiecare și cultura limbei române, așa, iar, după cum fiecare credem că e mai folositor s-o facem. Dar aceste mici deosebiri, nu pot — în arte și literă — să creze prăpăstii și poate că ar fi bine ca legăturile, din-

tre cei care sint chemați să lucreze pe acest tărâm, în România — să intre — dacă și d-ta și alții ar crede de cuviință, în o altă fază. Nu voi reaminti proverbul că Unirea face Forța. Eu cred că mai mult decât Unirea, Adevărul, dar adevărul în toată deplinătatea lui, face forța. O națiune înaintează poate mai puțin prin lupte politice decât înaintează prin cultură intelectuală. În așteptarea unei ocazii — dacă o dorești — pentru o convorbire mai lungă — te rog, în cazul când nu ți s-ar părea nedrept, să dai loc alăturății note ce a apărut în L'Echo de la Semaine din Paris, publicățiune la care colaborează Daudet, Bourget, Rochefort, Claretie, Houssaye, Clovis Hugues etc. cu privire la volumul meu Excelsior, din care am onoarea să anexez și un exemplar pentru d-ta.

Primește, scumpe confrate, expresiunea sentimentelor mele cu totul cordiale și mulțumirile mele călduroase pentru ce vei voi să faci în favoarea unui nedreptățit și care a suferit în viața lui mai mult decât ar fi fost omenos să i se facă a suportă.

Al d-tale
AL. MACEDONSKI

1896, 25 ian. Buc.
Clopotarii Noi 71

(B.C.S., Fond Saint-Georges, pachet XXVI, dosar 1).

București 1912
Iulie în 4
str. Polonă 136

Scumpe Domnule Densusianu,

A nu se cunoaște personal e — între oameni de literă — de multe ori mai bine.

Deși nu știu ce cugetați despre mine, eu care socotesc nestemate giuvaicre versurile lui Ervin nu sint reținut de nimic ca, abia întors din Paris, unde am stat doi ani, să vă fac o rugăminte, să vă cer o favoare cu siguranță desăvârșită că nu voi fi refuzat mai ales că, întocmai ca și dușmanilor care se duc ori s-au dus, li se fac punți de aur...

Dar reasigurați-vă:

Nu vă cer decit aur suflesc și anume: indulgența, mărinimia, bunătatea fără margini în sfârșit, toate lucrurile pe care numai poezii adevărați, poezii mari, le au în inima lor.

Intr-un cuvânt, e vorba de un tînăr — student însă și fiu al muzelor — și al cărui viitor întreg atîrnă despre ce veți hotărî cu privire la el. Eu îl cunosc bine. Îi știu copilăria și viața trudită — expansiunea lirică puternică însă, poate că-i știu și greșelile — o mică greșală — pornite numai și numai din iușmea unui suflet inaripat...

Și nimeni iar nu-l cunoaște poate tot atît de bine decit Ervin — dvs. — căci lor, el le-a dedicat flori ale simțirii sale.

Se numește Alexandru Stamatide — și nu mă ascund că el se simte și că ar fi chiar aproape de moarte izbit dacă indulgența dvs. nu-l va coperi cu nemărginirea mărinimiei ei.

Pentru el vă rog. Iar nu adaug alt căci v-am exprimat cari-mi sint simțirile pentru dvs.

ALEXANDRU MACEDONSKI

(Bibl. Acad. R. S. România, Coresp. inv. nr. 73220).

Iubite D-le Budurescu
și amice poet,

Mi-ai spus deunăzi o vorbă ce m-a mîhnit: că nu mai scrii versuri. Dar modul cum reduci d-ta visiunile, discuțiunea plină de farmec a simțurilor te chiamă totuși să ocupi un loc cu totul distins în literatura noastră. Aduci o notă nouă. Mă mîngăi cu proverbul francez: „qui a bu boira” și așa va fi și cu dumneata. Acum o rugăminte: Alaltăieri mi-a promis să rezolve favorabil două cereri ale mele. Una mă privește direct, alta pe unul din fiii mei, și mi-a spus să-i las o zid-două să caute fondurile din care ar putea să dea și apoi să amintesc. Știu că Ministerul e cu totul în cele mai bune dispozițiuni — dar e furat de griji — vrea să facă și cred că a și făcut — iar zilele trec și iese basmul cu cocoșul-roșu — și bunele sale intențiuni nu se traduc în fapt. Sper, desigur că de astădată va sfîrși și cu mine. Am fost între cei dintii care i-am prezentat cererile — nu era nici bugetul făcut — și cei obraznici — știți! obraznicul mîncă praznicul! l-au și dat aproape gata — pare-se. Te rog mult fii gentil și amintește-i de mine. I-am scris și d-sale — dar ce vrei? I iau atîtea! Cere-i te rog lămuriri — procesiuni — și însărcinarea de a duce d-ta la contabilitate ce va fi hotărît. Îți spun sincer și între noi — de la poet la poet — că sint sechestrat tun și am termen de vînzare în cinci zile.

Ce să-ți mai spun decit că contez pe buna d-ale prietenie.

Îți mulțumesc și aș vrea să găsești o seară să vii pe la mine cu ceva nou — în fond numai în lumea poeziei se trăiește cu adevărat.

De prisos să-ți recomand discrețiune căci e inutil să se știe ce se va făcut. Ar îngâbeni prea mulți.

Din inimă,

ALEX. MACEDONSKI

1914 5 iunie

29 c. Dorobanților

(Bibl. Acad. R. S. România,

Coresp. inv. nr. 82128).

ISTORIE LITERARĂ ÎN IMAGINI

Sus: Lucia Mantu în 1934. Jos: familia lui Gheorghe Nădejde (fratele lui Ion Nădejde: tatăl (Gheorghe Nădejde), fratele (Grigore Nădejde), Octav Băncilă, Iancu Băncilă, Lucia Mantu (Camelia Nădejde). Fotografii comunicate de I. Bică.

Disponibilitatea lui Dumitru Radu Popescu pentru modalitățile cele mai divergente ale prozei, întrunită în aceeași formulă, se vede și în acest ultim roman F, care în ciuda „explicațiilor” de pe fața ultimei a copertei („...Fugă, Flință, Frică, Femeie, Fericire, Fantezie, Foc, Fantastic, Foame, Formă, Ficțiune, Folbal, Fum, Fenomen, Fatalitate, Fotbal, F...” poate fi citit cu toată încrederea. F... este o carte bună, debutînd cu o secvență fantastică, Ninge la Ierusalim, în jescendența directă a lui Caragiale din La Hanul lui Minjoală, continuînd cu proza analitică din cea de a doua secțiune Boul și vaca și terminînd cu narațiunea polițistă din Cele șapte ferestre ale labirintului. Dacă adăugăm că propensiunea spre fantastic se menține de-a lungul întregului ansamblu, am selectat, cred, cele câteva dominante care trebuie extrase din materia extrem de bogată a romanului, diversificată pe cele mai neașteptate direcții. Supraabundența e un semn de vitalitate artistică și în stadiul în care se află acum scriitorul e inutil să-i mai găsim modele sau surse. Sursa e însuși Dumitru Radu Popescu ajuns în etapa în care opera are suficiente resurse pentru a putea fi judecată prin raportarea la propriul ei univers.

Tematic, F ne plasează în mecupările polemice ale prozei de inspirație rurală a ultimilor ani. E aceeași orbită pe care situdm volumul II al Morometilor, contribuțiile lui Fănuș Neagu, N. Velea, ale lui D. R. Popescu însuși și ale altor scriitori. Ceea ce impresionează în această proză, scrisă uneori cu mijloacele cele mai moderne, sint tocmai calitățile ei „realiste”, în înțelesul prim al termenului, manifestate împotriva unei literaturi care își revendică asemenea calități și excela prin a nu le avea. Scriitorii noștri sint animați, cum s-a spus, de un patos al adevărului, de o irenezie, am putea nuanța în cazul lui D. R. Popescu, și aici rezidă explicația izbînșilor ultimilor ani. Desigur că numai cu patosul de care vorbeam nu se creează opere, dar și fără el, ca primă treaptă, necesară, e inutil de a vorbi despre literatură. În romanul F, pasiunea scriitorului în a reevalua după noi etaloane etapa istorică parcursă se repercutază și asupra eroilor. Ei trec prin crize morale adînci, încearcă să-și salveze în cele mai neașteptate chipuri integritatea, au conștiința vinovăției sau pasiunea expiației.

Universul romanului are dimensiunile alterate și pendulării între real și fantastic îi corespunde un amestec derutant între valorile etice și contrariul lor, o răsturnare pe care oamenii o trăiesc în toate implicațiile ei tragice. Cînd viața socială a satului Pătrîlgele, unde se petrec întîmplările, este dominată de indivizi ca Moise, Ică sau Celce care nu se dase în lături de la crimă, motivîndu-și însă cu o logică perfectă actele, e normal ca reacția celor rămași oameni să iasă din sfera logicii, să ia forme bizare. Povestitorul, Tică, e considerat nebun după șocul avut asistînd la omorîrea lui Manoilă de către Moise. Profesorul de desen Dan Iliuța, se comportă extrem de ciudat, iar Nae, țărănul vraci cu demnitatea intactă, așteaptă convins popoul pentru a se salva cu vietățile strînse în corabia pe care a construit-o spre a înfrunta diluviul. Se produc, de ase-

DUMITRU RADU POPESCU: „F”

menea, mutații surprinzătoare în comportarea aceluiași individ, călăii ajungînd să aibă voluptățile de victimă și victimele căpătînd tentația crimei.

Personajele cărții sint aproape toate niște conștiințe bolnave și scriitorul a urmărit cu finele reacțiile organismului moral pervertit, aspirația către condiția normală, vizibilă pînă și în cele mai degradate exemplare. În centrul romanului se situează trio-ul Moise-Nicolae-Tică-povestitorul. Moise intruchipează decăderea pînă la ultimele limite iavorizate de condiții care i-au permis exercitarea puterii integrale. Absorbit de beția puterii, el încearcă totul și îi reușește totul. Distruge pe cine vrea și crimele nu sint cel mai mare rău pe care îl provoacă. Mai gravă decit extincția fizică este desființarea morală a adversarilor, plăcerea perversă de a le lua, cum spune cineva în roman, propria lor fire, adică de a-i vedea degradîndu-se.

CRONICA LITERARA

Un spirit justițiar, conceput uneori cam naiv, veghează ca pedeapsa să se abată asupra celor răi: cadavrul lui Ică va fi bajocorit de țărani, Celce putrezește de viu și nu reușește să moară. În cazul directorului Moise însă, moartea survenită într-un accident va declanșa un turburător proces de conștiință care formează miezul celui de al treilea capitol, Cele șapte ferestre ale labirintului. Tică, ajuns procuror, asistă uimit la apariția lui Nicolae, o rudă a sa, care se declară asasinul lui Moise. Procurorul nu crede și ajunge și la convingerea că Nicolae nu a omorît, dar dreptatea sa vine într-un ireconciliabil conflict cu cea a lui Nicolae și va conduce la un desnodămint tragic, de dimensiuni dostoevskiene. Nicolae a fost omul lui Moise, pe care l-a slujit, la început din dragoste, apoi din teama lașă de a nu păți ca adversarii directorului. El devine martor al propriei sale descoperiri, al eficienței, complicității și al neputinței actelor de revoltă. Cînd învătătorul Horia, tatăl lui Tică e dat afară din școală, prin intervenția lui Moise, Nicolae protestează zgomotos în sat, dar nu e luat în considerație. Pentru toți, Nicolae e un bețiv și deci neserios, iar dacă persistă, nu poate fi decit nebun. Consecvența îi lipsește și cînd Horia e arestat, se leapădă de el ca Petru de Hristos, în situații care repetă, printr-un paralelism misterios, textul biblic. Nico-

lae cel desconsiderat și ridiculizat de semenii, urîndu-l neputincios pe Moise, are revelația posibilităților sale cînd află de moartea directorului. Moartea este o pedeapsă a tărădelegilor lui Moise și orice pedeapsă e dată de cineva. Iar acel cineva trebuie să fie el, nevolnicul și ridiculizat Nicolae. Atribuindu-și crima și pînă la urmă crezînd în ea, Nicolae răspunde spiritului său justițiar și își cîștigă prestigiul pierdut sau pe care nu l-a avut niciodată. El începe să se simtă om, adică responsabil de faptele sale. Automistificare, desigur, autopsihoză chiar. Dar o automistificare necesară pentru reabilitarea morală și socială a celui în cauză. Avea datoria Tică să-i contrapună dreptatea lui legiferată? Procurorul reconstituie moartea lui Moise și ajunge la concluzia că e vorba de un accident. Nicolae e deci nevinovat și trebuie eliberat. Dar aceasta echivalează cu recăderea lui în starea anterioară de neputință. Și apoi este el în întregime nevinovat, intrucit, deși nu a comis fapta, a dorit-o și și-o recunoaște drept a sa? Intrebări a căror gravitate crește în lumina finalului: Nicolae îl omoară pe procuror, probînd astfel și posibilitatea celeilalte crime, răspunzînd deci, printr-o crimă adevărată țelului mai îndepărtat al propriei sale reabilitări. Romancierul se arată fascinat de zonele turburi ale proceselor psihice pe care cu un efort de luciditate încearcă a le face inteligibile. Pe undeva subsistă însă o îndoială. Intreaga construcție, privitoare la relațiile Nicolae-Tică, riscă atunci să se dărîme și actele protagoniștilor să fie expresia unor forțe obscure, inanalizabile care se manifestă fatal, indiferent de voința noastră.

Pentru a păși din nou pe teren ferm, trebuie să părăsim ultima parte a cărții (Cele șapte ferestre ale labirintului) și să revenim la cel de-al doilea capitol, Boul și vaca. Certitudinile oferite sint de domeniul eticii, ocazionale de moartea mătusei Maria. Privită retrospectiv, existența mătusei Maria oferă un admirabil exemplu de rezistență la alienare, dusă la bun sfârșit prin apelul la o experiență seculară, verificată, fără complicații și nevroză. Dar Iliuța, profesorul de desen, dezabuzat și practicînd un franciscanism sui-generis, visează un tablou în care defuncta să apară sub chipul unei vaci, înconjurată de un nimb, ca sfinții. Imaginea animalelor — prietene și confidente ale omului — revine frecvent, căpătînd adesea o valoare simbolică. O comunicare secretă în suferință se produce între om și animal, iar tabloul proiectat de un Iliuța se va numi Marea vacă sau Mama, la alegere. Astfel, scriitorul atît de deschis celor mai variate și mai noi experiențe, nu ocolește nici datele sigure ale tradiției. E un țel de regenerare prin întoarcerea la sursă.

Liviu Leonte

LITERATURA VECHIE

Intre partizanii, ca să nu mai amintim de „specialiștii” literaturii „vechi” și „noi”, există o veche neînțelegere, dar în realitate este vorba mai mult de o ceartă între cuvinte. Înainte de a fi „veche” sau „nouă”, literatura este în primul rând... literatură, artă literară. De la nivelul estetic înainte, singurul esențial, apar doar nuanțe sau determinări extra-literare. Dar până a ajunge la această perspectivă, ideea de literatură a parcurs o lungă istorie și este, fără îndoială, un merit al lui Vasile Florescu de a fi reconstituit, în parte, acest complicat proces, într-o documentată lucrare: Conceptul de literatură veche (Buc., Ed. Științifică, 1968). Chiar dacă ne despărțim de ea în unele puncte de erudiție și de estetică literară, nu-i putem nega nici posibilitatea sizerului, nici competența. Apar ce-i drept și unele ticuri didactice, profesionale, precum rezumatul la sfârșitul capitolelor, sau citatele de complezență. Unele concluzii prea tăioase sînt evitate cu grijă, etc. În ansamblu însă cartea reprezintă o contribuție meritorie de istorie a ideilor literare și cum nu avem numeroase încercări de acest gen, ea trebuie privită cu înțelegere deschisă. Mai mult chiar, studiul de față ne ajută să ne formulăm în mod critic și sintetic unul dintre cele mai controversate concepte literare tradiționale. În definiție, ce înseamnă „literatură veche”?

În primul rând, de bună seamă, literatura trecutului, definiție vagă deoarece orice determinare temporală a literaturii nu poate fi decît relativă. Să admitem totuși că noțiunea are un conținut istoric, cronologic. Dar cine nu observă că noul devine vechi, că reperele se mută mereu? Ce părea „modern” la Roma, în Grecia era deja „vechi”. Observația nu scapă nici lui Horațiu. Vechi devin și creștinii primelor veacuri și „modernii” din perioada Querelle-1 dintre Antici și Moderni și feudalitățile evocate din perspectiva romantismului. Pe scurt, literatura veche, la un moment dat modernă, actuală, este lăsată inevitabil în urmă, împinsă în umbră de cea „nouă”, de aceeași vocație „veche”. Nimic deci de făcut cu cronologia strictă. Literatura veche crește, se dilată, vine spre noi, în mod imperturbabil, luînd proporții enorme.

Nu mai precisă este perspectiva evoluționistă, a treptelor de dezvoltare a literaturilor. Să ne amintim de avalanșa „periodizărilor” introduse de mult de Quintilian, de alții, de „legea progresului” literar, existentă încă la Cicero, de evoluția genurilor literare, conform căreia prima lor fază ar fi, în mod obiectiv, cea „veche”. Numai că nici literatura, nici genurile sale nu sînt organisme biologice supuse îmbătrînirii. Toate analogiile pe această temă sînt fie superficiale, fie simple metafore.

Totuși, cele mai mari confuzii încep la stadiul determinărilor calitative, care transformă noțiunea de „vechi” (cronologic) în calitate: vechimea este calitate și invers: calitatea implică vechimea. Ceea ce duce la concluzia că orice sedimentare, orice intrare în depozitul istoriei, orice act de cultură, devine

ipso facto literatură, literatură veche, însoțită de garanția și calitatea vechimii. Sensul întreg al demonstrației este limpede și acceptabil: conținutul original, fundamental, al ideii de literatură a fost cultural, trebuia să fie cultural, chiar dacă analogia literatură—cultură se prelungeste și după secolul al XVIII-lea, limită fixată de autor (p. 265).

Adevărul este că definiția culturală a literaturii continuă, mai ales în literatura noastră, cel puțin pînă la mijlocul secolului al XIX-lea, la Heliade, la Kogălniceanu, nu mai dăm citate. Iar în mediile didactico-universitare, care intră în continuare această asimilare (de unde și polemicele, al căror ecou se face și Vasile Florescu), chiar pînă azi. Autorul nu este, firește de acord cu înălțarea „pioaselor confuzii” de care vorbea și G. Călinescu. El demonstrează că această omologare sau confuzie era absolut inevitabilă. Cine ar putea-o nega? Dar inevitabilă sau nu, confuzia tot confuzie rămîne. Cu atît mai mult cu cît însăși erudiția autorului produce oarecare dovezi care merg, încă din antichitate, în sensul unei latente disociere a factorului cronologic de cel estetic, ba chiar a unor tendințe „pre-autonomiste”.

Să zicem totuși că n-are exista nici o dovadă de acest gen. Oare conștiința modernă n-are voie să opereze ea această disociere și să revalorifice literatura veche dintr-o perspectivă estetică, fără a se dezintesa în planul receptării estetice de contextul cultural al acestei literaturi? Dacă, așa cum spune și medievalul Cassiodorus, „în literale sacre multe lucruri sînt înțelese prin imagini”, noi modernii care nu ne mai interesează lucrurile sacre, n-avem posibilitatea să izolăm și să gustăm în sine doar imagini profane? Dacă o artă de Kunstwollen lucrează permanent în istoria artei și literaturii, atunci și la antici se poate depista un minimum de Kunstwollen, o intenționalitate estetică oarecare. Ea poate fi surprinsă în forme embrionare, desigur, și în literatura noastră veche (Dan Zamfirescu, Conștiința efortului artistic în literatura română veche, în Studii și articole de literatură română veche, 1968). Și chiar dacă intenția estetică, în sens actual, ar fi cu desăvîrșire inexistentă, efectul estetic este totuși existent. De loc sau foarte slab perceput de contemporani, nimic nu oprește ca acest efect să fie perceput azi, de noi, cititorii și criticii actuali.

Este însă foarte adevărat că o astfel de așezare vine în contradicție cu o tradiție milenară. În a foarte puternică. Schimbarea consecventă a perspectivei, a punctelor de vedere, constituie adevărate acte „revoluționare”. Pașnicii Dosoftei și Varlaam nici nu bănuiesc ce turburări produc azi în spirite, printr-o simplă modificare a unghiului de lectură. Dar, firește, aceste venerabile figuri n-au nici o vîină de falsă problemă a „reabilitării” literaturii române vechi”. Cei ce o întrefin, cred că prin introducerea analizei estetice ar rămîne fără ocupație, sau că activitatea lor ar fi cumva minimalizată. De unde o

adevărată furtună într-un pahar cu apă. Istoria literaturii vechi este în cea mai mare parte istoria culturii vechi, istoria idelilor culturii vechi etc., activități nu mai puțin fecunde, necesare, foarte onorabile.

Există mai multe moduri de a recupera literatura veche (religios-creștin, istoric, moral, cultural), totuși numai unul singur rămîne literar valabil: cel estetic. Ori de cite ori, în cadrul literaturii vechi, apare disociația între superioritatea „formei” și învechirea sau depășirea „fondului”, perspectiva estetică devine posibilă. În cazul separării între „poezie” (veche) și „proză” (nouă), la fel. Se poate deci vorbi de recunoașterea „literaturii vechi”, în sensul unei noțiuni estetico-literare, încă la faza în care ea începe a fi definită în termeni tehnici, stilistici, gramaticali, lexicografici, diferențiați de cei anteriori. Cînd valoarea stilistică este absorbită de cea axiologică. Or, elementele acestei analize specifice apar și în antichitate. La sofiștii de pildă, primii literați „profesioniști” ai lumii vechi. Noi am fi dat un relieu mai apăsător tuturor acestor „muguri” ai conștiinței estetico-literare în dezvoltare, în înțelesul lor propriu.

Se pot preciza și alte atribuții, din ce în ce mai specifice estetice: perfecțiunea relativă, fixată încă de Horațiu, simplitatea claritatea, naturalețea, note care vor fi absorbite curînd în noțiunea sinteză de „clasic”. Literatura veche înseamnă deci, în accepția sa cea mai exactă, literatură clasică, așit în sensul calitativ, de totalitate a operelor vechi, verificate, ratificate de aprobarea istoriei (noțiune pe deplin contrară în Renaștere), cît și „stilistic”. Dincolo de aceste determinări esențiale, ne întorcem, vrînd-nevrînd, în vag și aproximativ. Bine înțeles, noțiunea de „literatură clasică” trebuie gîndită în întreaga sa sferă: exemplar, canonic, puritate, dogmatism estetic etc.

Doar că vechimea nu constituie numai o calitate, ci și un defect. De aici o altă serie de note, negative, aproape simetrice, toate de esență anti-clasică, de proveniență destul de diversă: pentru creștinii Evului Mediu, literatura veche (păgînă) constituie o „otrăvă periculoasă”; pentru unele „elite” antice și moderne, tot ce este vechi, promovat prin vocea mulțimii, prin referendumi istorice în succesiune, sună destul de suspect, arbitrar, ba chiar absurd; pentru „clasicizantii” diferitelor epoci, vechimea devine un efect, atunci cînd ea nu respectă „regulile” clasice. Cînd tradiția începe a fi atacată sub felurite aspecte (limbă, modele estetice, concepte, legi estetice) decade odată mai mult, și prestigiul „vechului”. Filozofie ciclice sau ale progresului intruduc, la rîndul lor, noțiunea de „decadență”, de unde alte obiectii: corupția, perlmarea, căderea în desuetudine, depășirea „vechului”.

Apar și critici de esență modernă: „vechi” nu este în mod necesar sinonimul lui „valoros”, adevăr pe care-l știau și Horațiu și Cicero. „Noul” constituie prin el însuși o calitate, un factor intrinsec de superioritate. „Azi place noul”.

Adrian Marino

POEZIA LUI DAN BOTTA

Pentru poetul Dan Botta, rezonator al muzicii de sferă, cuvîntul este magie, efigia lucrului desemnat. În sunetul său sînt înscrise profilul, conul de umbră pe care-l aruncă acel lucru. Valorile lui sînt pierdute într-o frază brută. Poezia, însă, printr-un act misterios, le restituie. Ea face din cuvinte o realitate. Atunci cînd un vers e la condiția lui de aur, atunci cînd ideea și-a aflat expresia optimă, sensul imaterial, suprasensibil al ideii figurate apare în muzica versului, în sugestia sa auditivă. Ceva ca o virtute atmosferică, o asorțitate naturală, sigilează un vers realizat. El are o valoare absolută — (Virtutea cuvîntului). Astfel poezia sa caută să ajungă la sensul primar al cuvîntului, la puterea dăruită prin Logos. Calea va fi, desigur, cea muzicală. O muzică a esențelor geometrice, o muzică purificată de contingent.

Respingînd poezia lui Brémond ca irațională, Botta voia o contemplație extatică platoniciană, avînd la bază rațiunea, care să tindă spre cucerirea esențelor. Cel care visase o poezie „care să transmită voluptatea musculară a pronunției, o poezie ca a rapsozilor, în care lira să servească doar modulărilor de o înfință variată a graiului, să permită o mai deplină și mai delicată montare a inflexiunilor și a timbrele vocii...” (Teme bizantine), va da prin Eulalii (1931) o poezie ezoterică, de pure sonorități elee. O plastică ce implică reverberații auditive, trebuie să împietrească „în acte reci”, „formule dorite” — semne intelectuale. Geometria acestei revelații poetice va circumscrie orbital, și în incantația liturgică, postulate arhaice. În fond, poemul de început Argument este un adevărat „joc secundar”: „Glorie cu trist ocap / zonă de lunete prore / are înmărmurit și pal / vizitat de aurore.” Eulalie sunet-crin / eleat idol sub geruri / Claros cu inel marîn / singur în mirare cercuri / Soare nîns de acte reci / dornice albastre forme / pe orbite simple treci / un liturgic semn de norme”.

Același principiu poetic fusese enunțat mai înainte de Mallarmé: Claros cu inel marîn / singur în mirate ceruri / Soare nîns de acte reci / dornice albastre forme / pe orbite simple treci / Des Essaintes).

Deci, voindu-se o încarnație a Logosului (care „însemna în acelasi timp Rațiune, Număr și Cuvînt”), această poezie va fi în primul rînd o distilare de esențe, o filtrare muzicală a materiei pentru o împietrire statuară a idelilor. Nimeni pînă la Dan Botta (poate în afară de Ion Barbu) nu mai adusesse poezia la muzica pură. „Eulalii” sînt niste gemme muzicale care, fecundînd atmosfera cuvîntului, le fac să-și recapete sensuri inițiale pierdute. Muzica în sine, transpusă în Cuvînt, iradiază semnificații absconse, imaginare sau reale. Incantația continuă crează o zonă de monotonii inițiale nebănuite. În Epilog se află o ars poetica, asemenea Grupului lui Ion Barbu. „Trecerea în lumină mas înaltă” la Dan Botta înseamnă un spațiu și un timp prin care a străbătut înseamnă a fi atins de aripa filifetore a morții: „De străbătut Novembre e floarea mea palustră / sortită ca spre rosa de vînturi vechi acid / de linul solistiu la stepe ce Rustră / asensale. Amurguri pe inimă înclă. Temeala, rosa Moarte. Falanga motutată / din sorți nule aplică o brumă mai aproape. / Cu treceri spre sursa și cîntica lumînă / Cu scurții amiezii: datură nîns pe pieoape”.

Versurile lui Dan Botta împărtășe o lumină aureolă, cuprînzîndu-se fiecare de un cîntac potențial de energie. Muzica acestora, scotită sub lumă ar face să se clatine așit, fiind mișcată ca de un descăntec miraculos și autoritar. Se pare că Botta vrea să reflecte în Cuvînt, forma idealizată pe care o posedă acesta, strecurînd-o multiplicată prin ecouarea muzicală a unui vîntului. În Pastorală se realizează ecouarea trimbrată lunar ale unei sonorități pure într-o lume noțională: „Un parc de străni game în seara pastorală: / Ce Philetos de somnuri anare. (fîm stelari) / Nu-i nici strea albă, aurică și pală, / nici măru, nici măru de umed calcar. / Delft, port cu ape grele, (domeniul meu de brumă) / cu ceruri linistite culcate-n vechi steocul, / metalic sub solistiu Olandelor de humă: / Melon. Melo, din turn de toamnă, gol. / Memling și Botticelli — adevărate picturi sonore împietrite și comandînd totuși efului evanescent. Geometrie și lumină, a spune mai mult, devine vulgarizor și mai ales explicitările sînt totdeauna fade. Reverberațiile auditive sînt mai puternice în zonele crepusculare, de aceea momentul muzical maxim al poeziei va fi amurgul, cînd rînelile zilei aruncă ecouri cosmice în lucruri. O muzică extincție se petrece misterios sub un cer selenar, cu reliefuli boreale: „Mătasea dispariției la sud, / (chrysalidele lunii lacustră aud!) / Ale serii, ale mării, ale morții degete. / saturnic inelate pregete. / Corbii mîinilor albaștri / ciclul rar și trist al triștor-astri, / colierul marilor amurguri, / scapere pe dantelele burguri. / Spre funeralii de oglinzi, atol, / înmărmurii sub austrul pol. / În alburii extreme de Thule aleasă, / mortuară mîreasă”!

Elementul vizual implicat, este supus dominantei muzicale. O lume neîncheagată se lămurește vag, asemenea unor limburi neexponate și nu există încă posibilitatea contururilor exacte. Căci venic se mișcă totul sub lumina boreală, dînd impresia neclară a unor tremurări limfatice. (Interludiu). Pe o mare apolinică, pînăcînd doar în străfund un zăbucim muzical dionysiac, sînt reînviată orizonturile helenice: „O de-ar fi precum de gînduri nava mai fluidă ca a / stergei însonnii agită fostoasoale mare / gemma arctică ferită de saline Egee / mal abastre, (mai dorite) seară Nausicaea” (Eglogă).

Contururi de orient anistorice se insinuează punctînd poate o lume tragică posibilă: „Amforă viu dorită de virgină galbă / e zona mea: arhaic și limpede pămînt / Septentrional palid și Orion, la vînt / arida, linistită de gînduri floare albă. / Galere de aur, / heraldica fereastră / Egee ca săfirul de indolență seară: e arhipelagul tragic? / Ori poate tu, o, clară / Minerva, cu idee în flacăra albastră” (Pavand).

De fapt, helenismul, ca idee, e confundabil cu spațiul spiritului trac. Un exotism mallarmean de voluptăți glaciare suprause unor senzualități mediterane, îl găsim și-n incantațiile artificiale ale lui Dan Botta: „Vale de alge, de ierburii, de inimă — forfore, / Floridă în solfuri de aur floride, / tu suie mîști de umbră pe oglinzile viride, / ce linistite, roz, hidoase madrepore. / Nu, pyhie acunsă, ochi chryselephantin, / ci Anzi, loburi clare de fulger dăruit, / romantic e doar vinul cu floare de venin / (Floridă) Tutelara și lesbica: Tahiti!” (Eglogă).

E observabilă tendința spre o anumite inițiere într-un tărîm de obsedant mirajuri și lascivități. Inițierea aceasta vine ca o emulție de energie prin ochiul divin răsîrînt în apele somnului: „Diamantine gloriu influviiu trist și rar, / mirate lumi din Iemnu acestui daphic laur; / dar frunte, albă nuntă cu soarele amar, / du tîrtoilor, în brume, doritul semn de aur. / Cînd dîm de miracol prin somnul serii calme, / înșenînînd cu gîndul volutele — eter. / Durat: Un ochi albastru pe ceruri vechi și alme, / cu Hercules de moarte, de Spirit, și de ger”.

Cantilena e un imn adus credinței tragice, de a accepta moartea ca pe o bucurie abstractă. Poetul dă o replică cultă, explicitînd și, prin această obscurantînd mai mult. Incantații ilustrează mai ales ritmul obiornic, fiind în același timp și o reprezentare lirică a idelilor din Charmion. Fascinația decurge dintr-o distilare misterioasă și tragică a sensurilor morții: „Fruntea cînd amurge / osul putred curge, / Cerul fals difuz / Cerul de ceruză. / Luna verde lasă / Bruma veninoasă. / Ingeri cad, opale / Septentrionale”.

O tehnică mai pură a muzicii, decît în Cantilena, nu găsim în poezia română. Durerioasa căutare a formei implică riguroasa lucidității, refuzîndu-și vazul de nuanță brémontiană. În Rume sînt gravate citeva încrustații lirice, înmărmurite într-o atmosferă boreală, de sursă germanică, amîntînd de inflexiunile barbiene din Riga Crypto: „—Preoteasă Achrylis. / Visul somnului nu-i vis! / La delirul răsărit / Spre azurul trist rîrit. / Norodul și-a brodat pe usă / O maramă de cenușă... / Gerul e de veci pămînt. / Albi la nord doar crinii sînt. / — Doamnă de frumos fiord, / adu-mi cerul monocord / Cerul Prhygiilor albe / Răsturnatli sori în salbe!” (Zăpadă).

Sculptată în imagini statuară, poezia lui Dan Botta, intelectuală și ermetică, pulsînd de voluptăți sonore, este o amprentă pură pe un cristal translucid, vibrat de muzici enigmatice. Arătînd o față de „lac lacunar”, se înalță în ritmurii ondulatorii spre o cucerire geometrică o esențelor. Dictată de imbolduri morale pure, tînde spre revelația armoniilor sufletești în forme paradisiace, asemenea spațiului de marmoră al Greciei apolinice. Deci spațiul său mîtic este pronunțat helenist, în care fundamentale sînt substraturile tragice. Înghetată sub gerul boreal al inteligenței celei mai lucide, această poezie este un golf oval inconjurat de marea helenică. Aspirație absolută a materiei spre intruchiparea Ideli, este o energie ontică, turnată în „dornice albastre forme”, care l-a făcut pe însuși Ion Barbu s-o investească cu rangul hermetic (chiar dacă undeva îl va refuza acest gir) prin aderarea de a-și publica în același volum (aproape ca o prefață), poezia sa incirfată, numită „Veghea lui Roderik Usher”.

Marin Mincu

CURIER

MARCHIZUL DE SAFFRAS

Scris la 1859, romanul „Marchizul de Saffras” întrunește calități ce îndreptățesc etichetarea autorului, Jules de la Madelène, drept „geniu ignorat”. Cînd proceda la reconsiderarea acestui autor și opere „acoperite de uitare”, Louis Aragon o făcea cu conștiința împlinirii unui fapt de cultură, dar, îndeosebi, a unui act de pioasă recunoștință față de un om pe care „nici un imperiu, nici o înfrîngere a oameților, nici boala n-au putut să-l doboare. Nici moartea”.

Darul de excelent narator, plăcerea și bucuria confesiunii, precum și candoarea povestirii apronice cititorul de substanța însăși a operei. Ne aflăm în mediul rustic provensal, închis, modest, de o nativitate curată. Cuceritoare prin simplitate, viața sătenilor din Lamanosc nu e numai pace pastorală; acești ruști „cavaleri ai forței brutale” sînt, nu ra-reori, oameni cu viziuni și intuiții uimitoare, venic în goană după necunoscut, „oameni meditațivi” care „crează în ei obișnuința de a gîndi, de a se reculege, de a prădarea de a iscodi cu mintea, felurite întrebări, sentimentul necunoscutului, o întreagă viață spirituală activă, concentrată”. Cu noasterea lor e „ca hăma lui arlechin”, frînturi și petece, dar pasiunea pentru ideal le aduce acea lumină a spiritului, care înnoiează.

Interesul scriitorului pentru prezentarea mozaicată a episoadelor narate se îngemănează cu gustul pentru reflecție, atribuit de greutate al romanului. Pictor de caracter, autorul ni-l face cunoscut pe Lucian Francis, un Rastignac de factură particulară, pe Marcel și Sabina, erodî unei atît de frumoase iubiri tainic-romantice și în special, pe „marchizul de Saffras”, alias o-larul Espérite cel „cu sticleț la cap”, personajul-simbol al romanului. O dată cu restita încarnării acestui pitoresc personaj, un fanatic al ideii de îndătare prin limpezirea perpetuă a cugetului, scriitorul repune, parțial, în circulație tema, ispititoare, a nebuniei, frecventă în literatura Renașterii. Acest filozof de țară, temperament artistic de autentică originalitate, e stăpînit de dorința, devenită aproape maladivă, de a vedea jucîndu-se (în Lamanosc!) tragedia vîntatraină „Moartea lui Cezar”. El aparține familiei acelor „suflete rădăcinoare care cutreieră lumea, meditănd și vîndu, cu nazul la stete, rumegîndu-și gîndurile, cercetînd și comparînd, reflectînd la toate cîte auzise, fraze goale luate din cărți, și simple mîmăuțări în gura orșenilor, dar pentru el idei noi și vii, născînd în sufletul lui o stare fără seamăn, liberă și sinceră”. De unde se vede că nebunia nu e lipsită de farmec... Mulțimea care trăiește în paginile acestei cărți, sugerînd pregnant ideea de bucurie a vieții, e stăpînită, pilduitoare, de o dogoritoare dorință de cunoaștere, „curiozitate virgînă, pe care nîmic n-a oboșit-o sru înșelatul, aspirație liberă și sinceră; o îndătare a spiritului, ca a plantelor semănate la umbră care tind cu putere spre lumină”.

DOINA FLOREA

ÎN EDITURA TINERETULUI

A APĂRUT:

Ion Barbu — Poezii

Cu rare excepții, volumul cuprînde toate poeziile lui Ion Barbu (antume și postume) tipărite pînă astăzi în perioade, în antologii și în volume, precum și inedite; fragmentele rămase din traducerea pleset „Viața și moartea lui Richard al III-lea” de Shakespeare; Articole despre literatură și raporturile ei cu științele; capitole „Texte despre Ion Barbu” cuprînd articole de Eugen Lovinescu, Tudor Vi-anu, Perpessiciu, George Călinescu. Ediția este prefată și îngrijită de către Romulus Vulpescu.

Cine nu dorește să asigure copiii anumite sume de bani care le vor fi de mare folos mai tîrziu? Iată una dintre cele mai potrivite posibilități pentru realizarea acestui scop:

Asigurarea de rentă pe timp limitat

La această asigurare suma se plătește — începînd de la data expirării contractului — persoanei înscrisă în polița de asigurare

(ca beneficiar) — sub formă de rente lunare de 100, 200 sau 300 de lei, pe o perioadă stabilită de asigurat, de 4 la 7 ani.

Obligația Administrației Asigurarilor de Stat de a plăti sumele respective se menține chiar dacă asiguratul nu mai este atunci în viață. Așadar, încheind o asigurare de rentă pe timp limitat, oferim copiilor noștri o sumă importantă, care va fi folosită pe perioada studiilor, la majorat, căsătorie etc.

CURIER

CONGRES

Circa 400 delegați din peste 20 de țări s-au întrunit la începutul lunii aprilie la Congresul Internațional de limbă latină ținut la Avignon (Franța). Organizat în condiții optime de către Asociația franceză de studii clasice „Vita Latina”, acest congres a prilejuit înțelegerea a 40 de comunicări, dintre care 32 în limba latină.

Tematica a fost arată pe controversa între partizanii învățării limbii latine în școală, începând de la vârsta adolescenței — și cei care neagă total aportul acestei limbi în formarea aptitudinilor și largirea orizontului de cultură generală.

S-a accentuat de către toți vorbitorii că predarea limbii latine trebuie reasezată pe baze moderne, simplificându-se gramatica la minimum. Limba latină constituie încă un puternic instrument de vehiculare a valorilor spirituale și materiale. Oamenii de orice specialitate utilizează, în lucrările lor, nomenclatură latină și greacă.

Ca singur reprezentant al României, am susținut două comunicări: Studiul actual al studiilor clasice în R.S.R. și Limba latină ca limbă internațională.

Comitetul de organizare a acordat delegatului român, cinstea de a prezida ședința de închidere a Congresului. Aceasta a dovedit simpatia de care se bucură țara noastră peste hotare și confirmarea prestigiului ei cîștigat pe plan internațional: Rectorul Jean Capelle, matematician, Pierre Grimal, profesor la Sorbona și președintele Asociației „Vita Latina”, și subsemnatul, în finalul Congresului, am adresat un calduros apel celor prezenți, invitându-i ca în perioada 28 august — 3 septembrie 1978 să participe la Congresul de limbă latină care se va ține la București.

S-au pus la vot o serie de hotărâri, care au fost aprobate în unanimitate ca de pildă:

— Limba latină ajută la formarea omului modern, înarmându-l cu noțiuni și terminologie tehnică și științifică. De aceea, ea trebuie să se adapteze la cerințele epocii noastre. Antichitatea greco-latină nu trebuie exclusă de la largirea orizontului științific și cultural al omului de azi.

— Să se studieze limbile clasice, începând cu trecerea elevilor la liceu, cînd ei sînt apti să învețe logic (cum cere o hotărâre a UNESCO).

— Fiecare țară este liberă să aplice normele de studiere a limbilor clasice, conform realităților ei sociale, politice, culturale;

— Congresul cere în mod expres ca să se găsească soluția echitabilă ca formarea profesorilor de limbă latină să fie largită, îndeosebi, printr-o inițiere în practica metodelor audio-vizuale; după uzanza profesorilor de limbă moderne, să facă un an de stagiu internațional, unde își vor însuși deprinderea de a citi, a scrie, și a vorbi curent limba latină.

N. V. BARAN

SCRISOARE

Urmărind cu atenție paginile revistei „Cronica”, îmi permit să vin cu unele observații plecînd de la articolul „Manuale școlare și programe” semnat de prof. V. Mitrofan.

În acest articol, autorul subliniază imposibilitatea folosirii cu succes a unor manuale de către elevii și la cunele programelor școlare dominate de canoane stricte. Ajungînd la discutarea studiilor în clasa XI-a a Istoriei literaturii universale, tov. prof. Mitrofan apreciază acest curs ca înaccessibil și deci cu grad scăzut de utilitate. Cred că, departe de a fi înaccessibil elevilor din clasa XI-a umanistă, cursul este foarte util, deoarece permite să vină cu unele observații plecînd de la articolul „Manuale școlare și programe” semnat de prof. V. Mitrofan.

Faptul că unii scriitori români trecuți în manualul de „Istoria literaturii universale” nu sînt studiați în cl. XI-a, (Camil Petrescu, Lucian Blaga, I. Barbu) nu e un defect al manualului, cum

arată autorul, deoarece Ion Barbu e studiat totuși în cl. XI-a (e drept, la cap. „Alți scriitori”), iar Camil Petrescu și Blaga sînt cunoscuți de umanistii clasei a XI-a, cursul formulînd doar o invitație, un îndemn, pentru o mai bună cunoaștere.

Sînt de aceeași părere cu autorul că numărul de 24 de ore, afectate studiului Istoriei literaturii universale este prea mic și vlez pentru ca acest curs să fie un obiect de sine stătător și nu încorporat literaturii române.

ARVINTE VASILE
elev—Iasi

Personalitatea și opera regretatului prof. Teofil Simenschi au fost omagiate în ultima ședință a filialei țerene a Societății de studii clasice.

Conf. St. Cuciaranu a elogiat activitatea didactică, împlinită cu cea științifică, a eminentului om de cultură, anunțînd intenția ca tedei de limbi clasice de a întocmi un volum „In memoriam”, care să cuprindă exhaustiv opera nepublicată a disprețului Lector Traian Diaconescu a făcut comunicarea „T. Simenschi sânscriitor și indo-europeanist”, după care au mai luat cuvîntul prof. C. Tuculiu, prof. Gh. Condurache și lectorul Cicerone Călinescu. A prezidat prof. V. Arvinte, decanul facultății de filologie.

Sedinta a fost întregită cu lecturi din opera originală și din traduceri ale lui Teofil Simenschi. Toate lucrările celui dispreț au fost prezentate participanților într-un stand special.

G. BALICA

O echipă de specialiști români de la Institutul „Emit Racovitz”, formată din cercetătorii Lenzi Botococescu, Vasile Dece și Șt. Negreș, a sosit în Cuba, cu următoarea invitație: Academia de Științe din Havana. Ei vor cerceta timp de 3 luni peșterile din Cuba și vor colabora cu biopsiologii cubanezi la redactarea unei lucrări în limba spaniolă.

Comunicarea Institutului român în Havana, speologia română menționată caldușos printr-o bună apreciere de către biopsiologii cubanezi, a fost prezentată de toată echipa în cadrul ședinței științifice.

O destăvăd pentru toți cei care au urmărit materialele publicate în revista noastră privind rubrică peșterii din România de la Reginoasa (Iasi) și ne-au scris, interesîndu-se de sursa acestor vestigii istorice: furniturile în drept, respectiv Comisia Monumentelor Istorică, convinsă de necesitatea refacerii reședinței lui Alexandru Ioan Cuza, au dispus întocmirii documentației necesare, care să justifice înscrisura lucrării în plan.

Intrucît am pledat ca pertință și la timp pentru o asemenea datorie față de memoria domnitorului uzurpator principatelor, nu vom mai reveni cu noi argumente, mulțumindu-ne doar a consemna că s-a făcut un pas înainte. Nu decisiv, dar decît nimic...

Semnalați apariția în Analele științifice ale Universității din Iasi, Secțiunea Științe filozofice, economice și juridice, a unui interesant studiu semnat de Ion Străchinaru: „Elemente de pedagogie familială”.

După o succintă referire la stadiul actual al cercetărilor în materie de pedagogie familială, autorul precizează coordonatele acestui domeniu, analizînd sensul istoric și sociologic al familiei și insistînd util asupra multiplexelor sale funcțiuni.

cu TRAIAN HERSENI despre : SOCIOLOGIE, SOCIOLOGI ȘI ALTELE

Recent a apărut în Editura Academiei „Psihosociologia Organizării întreprinderilor industriale” de dr. doc. Traian Herseni, șeful secției de psihologie socială a Institutului de psihologie al Academiei. Am folosit acest prilej pentru o discuție cu autorul, fost colaborator apropiat al lui D. Gusti și cărui a se datorează și numeroase alte lucrări, dintre care vom cita: „Sociologia românească”, „Realitatea socială”, „Sociologia rurală”, „Sociologie și etică”, „Psihosociologia și cultura de masă”.

— Într-un studiu publicat recent constatați existența a trei grupe de științe ale societății: social-istorice, social-teoretice și social-aplicative. Ce loc ocupă psihologia socială în acest sistem? În ce raporturi se găsește, ca știință de graniță, cu sociologia și psihologia? S-a „născut” din necesitățile cercetării aplicative? Poate ne puteți preciza cîte ceva despre statutul acestei științe în sistemul științelor sociale?

— În studiul meu „Despre clasificarea științelor sociale”, la care vă referiți, am stăruit prea mult asupra concepției tradiționale despre știință și prea puțin asupra concepțiilor actuale. Timpurile noastre manifestă tendința tot mai accentuată de a abolii vechile granițe dintre științe, ca și deosebirile artificiale dintre cercetările fundamentale și cele aplicative. Nici o știință socială nu se mai poate dezvoltă astăzi fără să țină seama de rezultatele celorlalte științe sociale — istorice, teoretice, aplicative — și nici una nu poate progresa pe baze strict teoretice sau prin operații pur aplicative. Psihologia socială, numită tot atît de frecvent psihosociologie, este o știință interdisciplinară care îmbină punctul de vedere și metodologia psihologiei cu cele ale sociologiei în studiul acelor fenomene social-umane în care aspectele subiective (psihice) sînt atît de imbinat cu cele obiective (sociale), încît nu pot fi înțelese și explicate decît din această perspectivă îngemănată. Psihologia socială s-a dezvoltat în zilele noastre pînă la un statut de știință autonomă, din cauza numeroaselor ei aplicații practice — industriale, comerciale, administrative, juridice, culturale etc. — neegalate pînă în prezent de psihologie, nici de sociologie, prin eforturile lor izolate.

— Cum delinț conceptul de „știință a acțiunii” sau „știință a construcției sociale” despre care pomeniți în acest studiu?

— Cîtă vreme omeneia a acționat sub determinismul unor legi necunoscute, adică sub imperiul necesității, nu putea concepe o știință a acțiunii sau a construcției sociale. Din momentul în care s-a început descoperirea legilor obiective după care se desfășoară realitățile social-umane, lucrurile se schimbă. Azi este posibil să desfășurăm acțiuni sociale de mare amploare, de nivelul construirii unor noi forme de viață socială — de ex. societatea socialistă, societatea comunistă — pe baza cunoașterii științifice a legilor obiective de dezvoltare a societății și a minuirii lor după nevoile istorice ale oamenilor. Prin aceasta o bună parte dintre științele sociale dobîndesc o nouă dimensiune, de natură prospectivă sau proiectivă. Ele trec pe nesimțite de la studiul constatativ și explicativ al realității social-umane trecute sau prezente, la studiul formelor ei viitoare, la operații planificatoare și construcții de noi realități social-umane.

— În ce stadiu apreciați că se găsesc cercetările de psihosociologie industrială din țara noastră? Care e specificul lor? În concluzie, ce ar fi de făcut, eventual cu referiri concrete?

Cercetările la care vă referiți se găsesc într-un stadiu cu totul incipient, dar important este faptul că ele se afirmă ca preocupare și sînt în plină desfășurare. Specificul lor constă în tratarea concomitentă a aspectelor psihice și organizaționale ale întreprinderilor, încît completează în egală măsură cercetările de psihologie industrială și cele de sociologie industrială, printr-o nouă perspectivă, de esență interdisciplinară, deci oarecum de sinteză, de totalitate.

— Avem multe de făcut în această direcție, dar, din fericire, nimic nu se mai opune să facem tot ceea ce este necesar. În special întreprinderile industriale manifestă un interes foarte mare pentru acest gen de cercetări. Secția de psihologie socială a Institutului de Psihologie al Academiei a lucrat în ultimii doi ani la Șcheia Boldești—Prahova și a întocmit, între altele, o monografie de psihosociologie industrială a raporturilor dintre această întreprindere petrolieră și localitatea în care își desfășoară activitatea. Materialul a fost predat zilele acestea Editurii Academiei spre publicare. Ne-a interesat mai ales procesul de industrializare și cele două pro-

cese adiacente ale lui, cel de culturalizare și cel de urbanizare. Anul acesta lucrăm la Combinatul Chimic Făgăraș, în condiții excepționale de bune, datorită în special directorului său general, tov. ing. Teodor Șuteu, și a secretarului comitetului de partid, tov. ing. Victor Iovu. Experimentăm aici și primul laborator uzinal interdisciplinar, de cercetări psihologice, sociologice, pedagogice și ergonomice, împreună cu prof. I. M. Nestor și prof. V. P. Nicolau. Avem deci motive să fim optimiști.

— În etapa actuală, dificultățile sînt exclusiv de ordinul învățămîntului universitar, care nu pregătește cadrele necesare întreprinderilor industriale și de ordinul organizării științei, care nu are curajul să se angajeze, cu toate forțele de care dispune, în cercetarea realităților sociale de la noi și ezită încă între lucrările de cabinet și cele de teren. La universitate s-au creat tot felul de posturi de psihologie și sociologie, dar n-avem încă nici o catedră de psihologie socială industrială sau de sociologie industrială și nici măcar un singur specialist care să predea temeinic aceste materii. Lucrurile nu se prezintă mai bine nici la Cepeca (Otopeni), încît va trebui să ne descurcăm încă multă vreme prin eforturi proprii, fără sprijinul Universităților și al formelor de învățămînt post-universitar. Nu este bine, dar aceasta este realitatea. Noroc că nici în această privință întreprinderile noastre industriale nu sînt dispuse să aștepte, încît există posibilități numeroase de a pregăti psihologii, sociologii și pedagogii uzinali pe alte cîi decît cele universitare.

— Ce părere aveți despre metodologia cercetărilor sociale întreprinse astăzi în mediul rural?

— Mi-e foarte greu să mă pronunț despre cercetările altora, pentru că nu le cunosc, și nu le cunosc pentru că încă n-au fost publicate decît sub formă... publicitare. Din ceea ce s-a scris pînă acum, reiese că există încă tendința de a se relua cercetările sociologice rurale de acolo de unde au fost lăsate moștenire de școala lui D. Gusti. Consider lucrul acesta, fără nici o ezitare, ca o incapacitate de dezvoltare a unor din sociologii noștri în direcția necesităților științifice actuale. L-am cunoscut prea bine pe profesorul D. Gusti, ca să nu am certitudinea că, dacă ar fi trăit, s-ar fi străduit el însuși să elaboreze o metodologie corespunzătoare exigențelor științifice de nivel socialist. Deci, cum se întîmplă deseori în istorie, epigonii sînt... mai gustieni decît Gusti.

— Care sînt preocupările și proiectele dv. de viitor?

Aștept corecturile la o lucrare mai măruntă de a mea: „Prolegomene sociologice” (o scurtă introducere în sociologia generală) și pregătesc pentru tipar o carte cu titlul: „Sociologia literaturii”, alta scrisă în colaborare: „Laboratorul uzinal de psihologie, sociologie și pedagogie”. Efortul principal îl desfășor în prezent, împreună cu întreg colectivul meu, la Combinatul Chimic Făgăraș, în probleme de psihosociologie a conducerii și organizării întreprinderilor industriale. Institutul de Psihologie al Academiei a încheiat un contract de colaborare științific în acest sens și a angajat în executarea lui întreaga secție de psihologie socială, pe timp de trei ani, întocmim în același timp „Monografia psihosociologică” a aceluiași Combinat. În puținele ore libere de care mai dispun, lucrez împreună cu un colectiv la un „Tratat de istoria psihologiei românești”, cu un alt colectiv la o carte intitulată „Psihologia grupei de muncă” și cu al treilea colectiv, la o lucrare cu titlul „Psihosociologia teatrului”. Toate trei sînt începute mai de mult, încît redactarea lor este foarte avansată. Mă gîndesc să scot într-o ediție nouă, adusă la zi, și lucrarea mea mai veche de Istorie a sociologiei românești.

Proiecte am multe, dar nu cred că le voi mai realiza. Aș fi vrut, la cei 62 de ani ai mei, să scriu un Tratat de sociologie, un Tratat de etică și o Logică a științelor sociale (ontologie, gnoseologie, epistemologie, metodologie). Dacă n-aș avea alte sarcini mai presante, sau cel puțin dacă aș găsi o editură care să accepte astfel de lucrări de sinteză, poate că m-aș încumeta să scriu măcar una din ele. Va trebui, în orice caz, să redactez o lucrare despre Școala sociologică de la București, pentru că ceea ce s-a scris pînă acum nu este încă îndestulător. Dispun de o informație directă atît de mare în această privință, încît nu mi-ar trebui mai mult de cîteva luni de muncă. Deocamdată însă, toate „lunile” mele sînt complet angajate.

opinii O CONCURENȚĂ FĂRĂ ROST

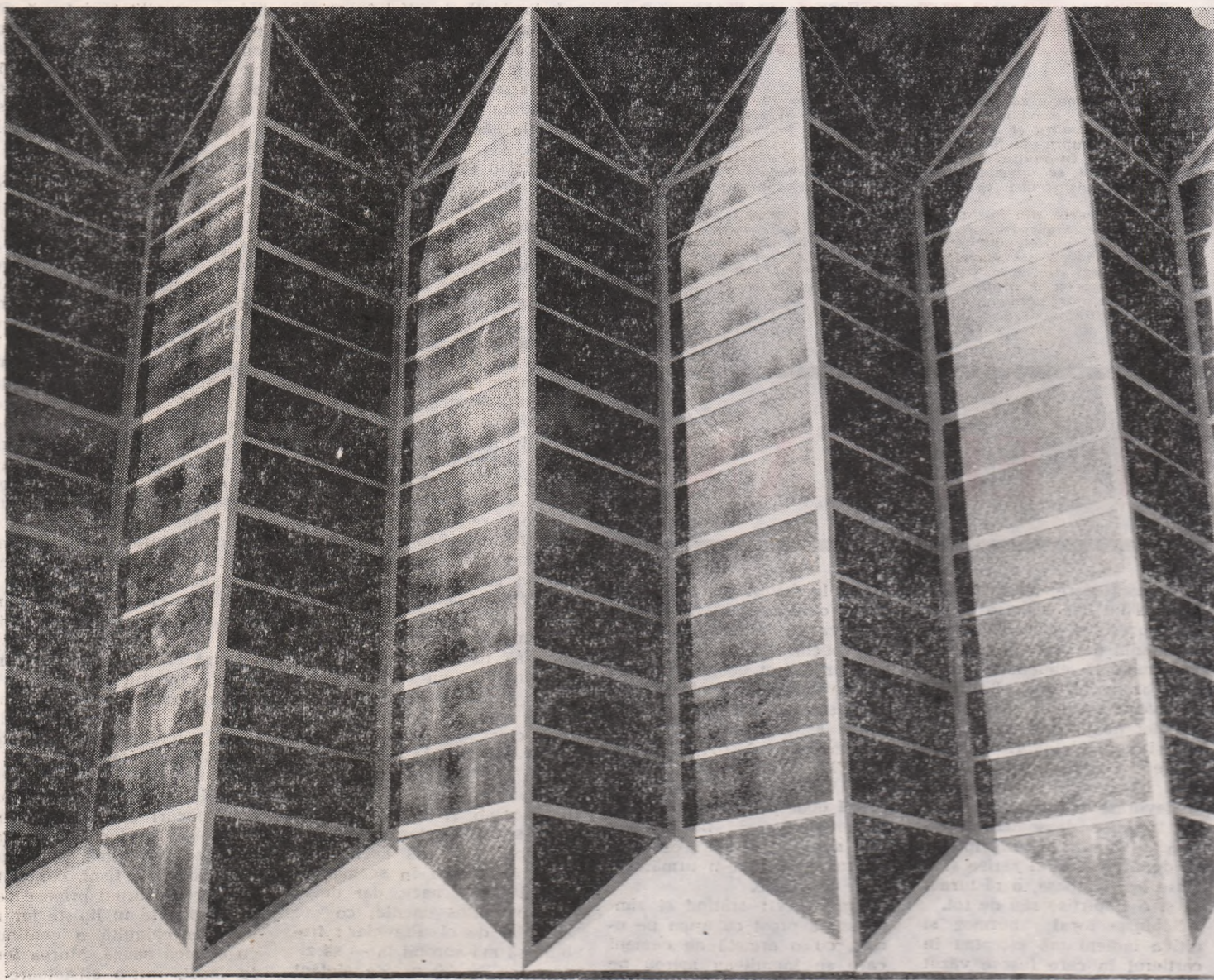
Arhivele constituie, după cum bine se știe, un adevărat tezaur național, care pe lângă funcția de conservare, reprezintă în permanență un auxiliar al cercetării științifice, în special al celei istorice.

În ultimele două decenii, Arhivele și-au diversificat mult activitatea, printr-o sporire însemnată a atribuțiilor, paralel cu creșterea considerabilă a numărului de unități astfel încît în prezent o întreagă rețea de servicii ale Arhivelor Statului împingeste cuprinsul țării. Aducerea pieselor rare în circuitul cercetării o datorăm exclusiv pasiunii pe care tinerii arhiviști au pus-o în depistarea și achiziționarea lor, pasiune care, din păcate, în ultimul timp, este stînjinită, uneori în dauna cercetării și ceea ce este mai grav, chiar în detrimentul conservării pieselor documentare înseși, de acerbă concurență a muzeelor. Deși, după cite știm, există o reglementare precisă în privința achiziționării materialelor cu valoare arhivistice, în cuprinsul fiecăruia din județele Moldovei se desfășoară o adevărată întrecere între arhive și muzee pentru achiziționarea de acte vechi, întrecere care, de regulă, este cîștigată de cei care dispun de fonduri bănești mai mari, adică de către muzee. În asemenea condiții, s-a ajuns la situația ca majoritatea muzeelor din Moldova să pozeze colecții de acte medievale mai bogate și mai valoroase decît ale Arhivelor județene. Dacă această „cursă” între arhive și muzee va continua, nu este exclus să se ajungă la cumulare de către acestea din urmă a sarcinilor ce revin de mai bine de o sută de ani arhivelor. Dincolo de greutățile ce le provoacă cercetării istorice pulverizarea prețioșului fond de acte medievale în atîtea instituții (de ce e nevoie, de pildă, ca la Birlad o jumătate dintr-o colecție de hrisoave să se afle la muzeu și nu alături de cealaltă jumătate, la Arhive?), se ridică o problemă care ne privește pe toți. Este vorba de modul inadmisibil în care se păstrează la majoritatea muzeelor aceste acte, aruncate vreaște într-un dulap sau într-un birou oarecare, cuprinse adesea de umezeală etc., așa încît există toate motivele să se creadă că aceste unități (și așa frivole sau deteriorate parțial) merg, uneori, spre o distrugere sigură. Este nepermis ca asemenea valori care au ajuns pînă la noi fiecare în urma unei adevărate odisei, din mîile de acte pierdute în vîlmășeala luptelor, în incendii, sau putrezind ascunse în pămînt, să se piardă în acest mod. Ele se pot conserva numai în unitățile Arhivelor Statului, unde există atît condițiile speciale cît și competența necesară în această privință și care lipsește muzeelor. Ba mai mult, în lipsa unei pregătiri de specialitate (cunoștințe de arhivistice, paleografie chirilică sau slavă), muzeografilor, cu foarte rare excepții, nici nu știu ce pot să facă în materia de acte medievale sau, supraapreținînd nu valoarea pieselor respective pe care nu le pot citi, ci faptul că le posedă îngreuiată delibăr contactul cercetătorului cu documentul. Învoindu-se în unele cazuri „în virtutea unei mentalități de proprietar”, străină eticii noastre și contrară unor obligații binecunoscute, motive ce nu pot fi calificate aici, se încearcă, în astfel de cazuri, amînarea introducerii în circuitul științific a unor documente pînă la o iluzorie valorificare personală. Și aceasta tocmai în condiții în care sînt în desfășurare angajați în vasta acțiune de întocmire a unei opere de interes național, conștul de acte Documenta Romanica Historica în care se publică toate documentele de pînă la începutul secolului al XVIII-lea. Este și motivul pentru care se impune intervenția hotărîtă a forurilor în drept pentru curmarea unei situații anormale de natură să prejudicieze atît conservarea cît și buna cunoaștere a unor interesante izvoare istorice.

În același timp este necesar să se acorde un sprijin mai substanțial, chiar de către Direcția Generală a Arhivelor Statului, Serviciilor județene ale Arhivelor care s-au dovedit în timpul scurt de cînd ființează, unități viabile, deosebit de utile pentru cercetarea istorică.

Nu numai că aceste unități, printr-o muncă sistematică de depistare, de achiziționare și de prelucrare a unor arhive de instituții, au ajuns să pozeze, în multe cazuri, fonduri de documente bine organizate și, uneori, chiar rarități din cartea veche românească (Dorohoi, Botoșani, Roman etc...), dar

(Continuare în pag. a 11-a)

„Armonică industrială” -

fotografie de IOAN GHEȚIU

REVOLUȚIA TEHNICĂ ȘI UMANITATEA

(Urmare din pag. 1-a)

rea și dezintegrarea. Noua lume tehnică ne pune în fața unui Cosmos care ne cutremură și ne fascinează („mysterium tremendum et fascinans”). „Trăim în timpuri de apocalips”, după părerea lui Julien Huxley. În fața omului de astăzi se ridică amenințări: „4 cavaleri ai apocalipsului”: bomba H, aberația economică, prin supra-exploatarea resurselor naturale, a consumatorului și a populației, explozia demografică. Ni s-a zugrăvit una din cele mai zguduitoare și persistente imagini ale viitorului! Perspectiva înfățișată ne face să ne gândim la scena descătușării spiritelor, a forțelor naturii de către vrăjitorul unic, care uită formula rechemării, a stăpînirii forțelor dezlănțuite.

Înainte de a răspunde la întrebarea „Ce măsuri se cunosc de luat pentru a preveni catastrofa ce ne amenință?” se cere examinată probabilitatea unei asemenea „catastrofe”, măsura în care acest prognostic este universal valabil. În cartea „Erewhon”, Samuel Butler ne propune o soluție pe care el însuși, prin localizarea societății ideale concepute, o consideră utopică („Erewhon” este o anagramă a cuvintului englez „Nowhere”, „nicăieri”) și soluția constă în abolirea totală a mașinismului, în interzicerea folosirii de mașini și plasarea lor în muzeu. Ar fi, deci, o invitație de reîntoarcere spre societatea bucolică, agricolă. Prin zugrăvirea unei asemenea societăți, Samuel Butler ne atrage implicit atenția asupra necesității de a găsi o soluție în problema suferințelor provocate de dezvoltarea industriei. Observația pe care o fac este că diagnosticul lui Sir Julien Huxley semnaleză contradicțiile esențiale ale societății capitaliste. În felul acesta se profilează cu mai multă pregnanță poziția statelor socialiste în căutarea unui nou echilibru social și internațional, echilibru atît de luminos precizat în directivele partidului nostru. În ele găsim răspunsul atît la

amenințarea cu bomba H și agresivitatea imperialistă, la aberațiile economice ale supra-exploatării, cit și la politica „competiției” și a „blocurilor”. Dar înfăptuirea acestor direcții social-politice nu se face fără luptă și fără mobilizare a conștiinței individuale și sociale. Iată de ce angajarea noastră în „revoluția tehnică” ne impune elaborarea unei viziuni clare asupra scopurilor umanității, asupra idealului menit să armonizeze, să sintetizeze interesele încă divagante dintre națiuni, tendințe și mentalități, periculoase prin natura lor și amenințând existența umană. Realizarea unui asemenea plan implică o coordonare și o convergență a forțelor din toate sectoarele vieții sociale. Ne vom mărgini aici numai la câteva aspecte privind rolul psihologiei în efortul comun al integrării personalității umane în progresul tehnologiei contemporane.

Printre soluțiile sugerate de către Sir Julien în cadrul unei noi sinteze și restructurări a valorilor umane, figurează necesitatea explorării psihologiei a spiritului uman. Problemele ridicate astăzi de progresele tehnice nu pot fi rezolvate numai de științele naturii, oricît de mare ar fi prestigiul lor științific actual față de psihologie. Noile soluții cer noi metode și noi concepte, a căror elaborare nu este posibilă fără folosirea cunoștințelor despre om și relațiile interpersonal.

Este adevărat că societatea industrială favorizează, stimulând afirmarea personalității, inițiativa și creativitatea omului. Tehnica, însă, nu este decît un aspect, foarte important desigur, un segment numai al vieții sociale, un mijloc, care rămîne totuși o forță instrumentală în lupta cu copurile omului. O dată cu transformarea prin tehnică a naturii de către om se transformă și omul în noua lume tehnică. Omul creează sclavul mecanic, dar trebuie să aibă grijă de a ru deveni la rîndul lui sclavul mașinii. Vorbim de adaptarea omului la mașină, uitînd uneori de latura adaptării mașinii la om.

Este suficient să enunțăm numai cîteva aspecte care, la pri-

ma vedere, ne pot apărea ca banale. Societatea industrială ne impune obligații precise, cu norme legate de prevederea minuțioasă a randamentului muncitorului, a profitului adus de capitalul investit. Cum se pot prevedea, în acest caz, rezultatele muncii omului fără a se cunoaște raportul exact al obligației față de posibilitățile energetice ale omului? Energetica umană se află în centrul vastului domeniu al organizării muncii și ne duce spre domeniul igienei mentale și ale sănătății fizice spre problemele privind energizarea activității umane. Cu toții știm că o muncă este mai ușoară sau mai grea pentru individ, în funcție de interesul acestuia pentru activitatea respectivă: o muncă „ușoară” poate obosi mai mult pe un om care nu are „tragere de inimă” pentru ea, decît o muncă „greă”, dar, în schimb, interesantă, ca izvor de satisfacții mari și numeroase.

Este justă ideea că omul se creează prin muncă, dar adevărata creație nu izvorăște decît din interes, din motivația adîncă și adecvată. „Nu este greu să duci un cal la adăpat, dar este foarte greu să-l faci să bea dacă nu-i este sete”, se spune. Problema ergonomiei, a energizării, a interesării, a motivației omului, se individualizează, se personalizează. Normarea muncii nu este o operație birocratică și formală, ci un act deosebit de complex și dificil, de natură nu numai tehnică, materială, ci și psihosocială.

Realizîndu-ne prin muncă, ne realizăm în cadrul unui statut social, ne făurim o poziție, care are o anumită valoare socială, un anumit prestigiu. Randamentul tehnic al omului muncii nu poate fi depășit de conștiința de sine a acestuia, iar autoaprecierea lui este indisolubil legată de aprecierea socială.

O CONCURENȚĂ FĂRĂ ROST

(Urmare din pag. a 10-a)

prin cantitatea și varietatea informației documentare ce o oferă, ele sînt deseori consultate atît de cercetătorii din centrele cu tradiție științifică (Iasi, București), cit și de cărturarii localnici. Mai mult decît bibliotecile municipale sau orășenești care numai în unele centre dispun de un fond documentar și de unele perioade de specialitate, Serviciile Arhivelor și-au cîștigat în ochii intelectualității locale un blînd prestigiu fiind considerate, pe bună dreptate, depozitare ale unor tradiții istorice și cărturărești. Cercetarea istorică locală, în care o multitudine de probleme își așteaptă rezolvarea, s-a înfiripat și va gravita neîndoielnic și în viitor în jurul acestor Arhive, unde cercetătorul găsește pe lângă informația documentară și o carte veche, o revistă de istorie mai veche sau mai nouă, ori o colecție de documente.

Eforturile tinerilor arhiviști (pentru că cei mai mulți sînt tineri) de a-și înzestra unitățile cu instrumentele de lucru necesare se cer a fi susținute într-o mai mare măsură de către Direcția Generală ce le tutellează. Pentru că este de neconceput, de pildă, ca o arhivă istorică din Moldova să nu fie dotată cu principalele colecții și inventare de documente moldovenești editate cel puțin în ultimele decenii, ca să nu mai vorbim de faptul că nici chiar „Revista Arhivelor” n-o poți întîlni pretutîndu în serie completă. În lipsa corpusului de acte medievale moldovenești și a celorlalte instrumente de lucru obligatorii pentru arhiviștii editate de Direcția Generală a Arhivelor Statului, este de la sine înțeles că arhivistul este privat de posibilitatea de a aprecia el însuși înțel călăuzirea unui act asupra cărui l se cer informațiile necesare. În asemenea condiții, chiar cercetătorul bine documentat, are uneori surpriza de a fi constat că a transcris sau finstat documente pe care le-a consultat în altă arhivă, risipind astfel timpul și cheltuind inutil fonduri bănești. Cînd lipsesc și inventarele documentelor medievale, iar tînărul arhivist, copleșit de sarcini funcționărești (eliberare de acte pentru dosare de pensii etc.) nu a atîns să poseze încă paleografia chirilică pentru a putea deosebi un document vechi de altul mai nou și a ști deci ce să ofere spre consultare cercetătorului, situația acestuia din urmă se complică și mai mult...

I. CAPROȘU

ECONOMISTUL-UN STRATEG?

(Urmare din pag. a 3-a)

universalitate pe poartă proprie!”

de diferite profesii ocupă funcții prin esență economice (chimisti, ingineri, farmaciști și chiar... pregătirea). Dar oare au ei necesară rezolvării problemelor ce le sînt atribuite prin însăși natura funcției și locul pe care îl ocupă? E curios că, chiar unii conducători de întreprinderi privesc liniștiți situația. „Cred că nu-i neapărat nevoie să fii absolut al unei facultăți de profil pentru a ocupa o funcție economică” — ne spunea I. Huțanu, directorul Fabricii „Tesătura”. Nu mai puțin ne-a surprins părerea lui D. Buzelan, șeful serviciului organizarea producției de la Uzina mecanică „Nicolina”, care afirma că „Economistul nu poate da nici măcar sfaturi, nefiind competent!”. Aproape că nu știi ce să mai crezi: dacă un economist nu este competent în probleme economice, atunci cît de competent poate fi economistul improvizat?

Prof. univ. dr. docent D. Rusu: „Diletantismul în conducerea economică și organizarea științifică, în analiza și elaborarea deciziilor, în informarea și calculele previzionale nu trebuie tolerat! Este falsă credința celor ce apreciază că economiștii pot fi înlocuiți de oricare altă categorie „cu derogație”. Experiența ultimelor decenii infirmă încă o dată o asemenea credință retrogradă. Nu cunosc, n-am auzit și nici n-am văzut pe unde am umblat încercări costisitoare de felul acesta! Din contră, mai multă cultură economică nu strică!”

Conf. univ. dr. M. Todosa: „Sînt sectoare unde se simte acut lipsa economiștilor. De pildă, în comerț. Oare lipsesc economiștii cu acest profil? Să nu uităm că nu oricine poate face comerț, că aici trebuie un specialist cu o vastă cultură în acest domeniu, cu sociologie economică și psihologie de masă. Să reținem că Iașul este cunoscut ca un vechi centru comercial!”

Prof. univ. dr. docent D. Rusu: „Patrimoniul înaltașilor este un fond nu numai să păstrăm eforturile, ci să sporim efortul nostru concret la dezvoltarea științei economice, aducîndu-i valoroase impliniri, pentru ca specificul nostru național să intre în

Și în încheiere, ajungem din nou la întrebarea „Este economistul un strateg al întreprinderii?”. Din păcate, încă nu peste tot! Concluzii? Soluții? Rețete? Desigur, în cursul anchetei noastre s-a declanșat o dispută, care pe unii i-a speriat, alții au dat dovadă de scepticism sau neputință, iar alții s-au arătat descumpăniți. Nu putem formula pentru fiecare caz în parte rețete sau soluții șablon și care să poarte și eticheta infailibilității! Dacă aportul economiștilor în organizarea superioară a producției și a muncii este încă minor, dacă ei n-au reușit încă să fie adevărați strategii și dirijori ai fenomenului economic, aceasta se datorește altor, economiștilor, cit și factorilor de decizie, care nu le stimulează gîndirea, inițiativa, capacitatea și valorificarea superioară a cunoștințelor căpătate pe băncile facultății. Poate că anonimatul în care se află unii economiști trebuie căutat și într-o „noutate” veche ieșită la iveală cu prilejul anchetei noastre. Este vorba de Societatea Economistilor din R.S.R., înființată încă din 1960 și care are trei membri fondatori la Iași, Societate despre care nu se mai vorbește nimic! Trezirea la viață a acestei Societăți și extinderea sferei sale de acțiune ar crea premisele înființării unor filiale care să desfășoare o activitate prodigioasă de răspîndire a cunoștințelor economice. Totodată, existența unor filiale în centre puternice, printre care se numără și Iașul, ar permite înființarea în marile întreprinderi a unor cercuri de economiști, adevărate nuclele de sprijin în acțiunea de ridicare a pregătirii profesionale a economiștilor.

Concluzii? Să le tragem fiecare în funcție de răspunderea ce ne revine și aportul pe care îl putem aduce pentru realizarea optimului economic de care depinde ritmul creșterii economice în țara noastră. Pentru că nu se poate concepe realizarea optimului economic decît în condițiile atingerii unor parametri tehnico-economici corespunzători în toate întreprinderile și organizațiile economice!

TURIȘTI!

Un popas plăcut în drum spre minăstirile Agapia, Varatec, Secu, Neamț și spre Lacul Bicz puteți face la:

COMPLEXUL TURISTIC din centrul orașului Tg. Neamț, al Cooperăției de consum.

Complexul turistic este compus din:

- restaurant,
- bufet,
- cofetărie,

În imediată apropiere: frizerie, coafură, cizmărie, croitorie, magazin cu articole artizanat, unitate de reparații auto.

— magazin universal.

În apropiere se află o unitate pentru alimentarea autoturismelor.

